Klicpera, Václav Kliment

Popelka waršawská

Popelka Waršawská.

Israelitská weselohra w trojím dějstwí

od

W. K. Klicpery.

W Praze.

NAKLADEM Dra J. A. GABRIELA.

1848.

Osoby.

Rahuel Elbík, poznaňský welkoobchodník.
Jehida, jeho manželka.
Jawana, | jejich dcery.
Salefka, |
Efronia, Rahuelowa sestřenice.
Efron, wratislawský | obchodník.
Esek, poznaňský |
Háran, lékař a básník.
Sebron, kuchař, | w domě Rahuelowu.
Jektan, posluha, |
Děwečky. Sloužící.

Sebronůw a Jektanůw jazyk polského žida prozrazuje.

Místo děje: dům Rahuelůw w Poznani.

Dějstwí prwní.

Weliký pokoj. Mimo hlawní též i postranní wchod w prawo i w lewo. Na lewé straně, blíže w předu, otewřené okno, u něho ženský podlouhlý stolek, na něm kwetoucí růžowý keř w hrnku zahradnickém.

Wýjew prwní.

Jawana. Salefka. Efronia.

Jawana a Salefka (sedí u stolu, tato rejsowáním růžowého toho keříka, ona wyšíwáním zaneprázdněna.)

Efronia (w rouchu pocestním, w tak nazwané kacabajce, stojí u dweří, poněkud w prawo, čekajíc.)

Jawana (stranou na Efronii pokukujíc.) Jak pak se asi k ní budeme muset míti?

Salefka. Jako ke služce.

Jawana. Náš otec jest její ujec.

Salefka. Z newlastní jeho sestry dcera a žebračka!

Jawana. Otec její býwal mohowitý obchodník we Waršawě.

Salefka. Býwal! Bohatstwí prý jest ouhoř a chudoba ježek.

Jawana. Práwě proto. Kdo wí, jaký osud s námi se potká!

Salefka. My a ona! My můžeme každým prstem jednoho ženicha přiwábiti; ona může řwáti, žádný ji neuslyši.

Jawana. Podíwej se jen na její lepotworný zrůst, na ty ušlechtilé tahy w její kwetoucí twáři.

Salefka. Hahaha! chudobný sirotek, a ušlechtilé tahy!

Jawana. Jaký to poutec přes hlawu! jaké to kadeře! jaké to krásné brwy a řasy! A k tomu ten oprawdowý, jakýsi welewážný pohled!

Salefka. Mám Ti přinésti barwy a barwítko?

Jawana. Nač?

Salefka. Abys ji obrazowala, tu slečnu a paní na Chudobíně a Nemanicích.

Jawana. Jsi již záwistí zapojatá.

Salefka. A Ty ne? Pro mls jest každému muži dobrá. Zajisté by ji mamá do domu byla nepřijala, kdyby si byla pomyslila, že nás tu swou twářičkou zastiňowati

bude. Wšecky nás tu předstihne! — Ačkoli, co se mého E s e k a týče, za něho stojím. Jeho způsobná a dworná powaha, jeho slušné a zdařilé mrawy nikdy se k haldě díwčin nesníží a nezahodí. Leč Twůj podlomyslný pan l é k a ř, jenžto dnes kozákowě a zejtra rolníkowě dceři pulsy ohledáwá —

Jawana. To jest jediné, co mne poněkud nepokojí.

Salefka. Ten za její smutnou rouškou nějakou chorobu wystihne, a bude tak dlouho puls její ohledáwati, až i j e h o se pobouří a rozwlní.

Jawana (pro sebe.) To si ostražně předejdeme! (Hlasitě.) Že pak tak ráda u H á r a n a wšecky wšudy stíny stopuješ, kde se jaký na něm wyskytne!

Salefka. Proto že jest nespanilé wšecko jeho jednání. Neslyšelas, kterak ho mamá wčera teprw z toho kárala, že se k té nejnižší chatře lidu, bez rozdílu národu i wíry, přidružuje?

Jawana. Proto že slouží weškerému člowěčtwu.

Salefka. Měl-by s w é m u n á r o d u sloužiti. Mamá prawí, kdo se — jako hwězda na nebi — na obloze národu israelského nezastkwí; kdo nedokáže a nedowede, čím by se nesouwěrci naši zastínili: ten jest podlý, zchatralý člowěk, a nemá míti přístupu k našim wznešeným domácím besedám.

Jawana. Háran jest muž mnohotwárné wzdělanosti. Wědecká i umělecká díla umí rowně oceniti a posouditi.

Salefka. Jen že we wšech wěcech prostomluwně jedná a řečí!

Jawana. Prostomluwně? On, jenž práwě minulý týden w swé nejnowější práci básnické horowání swé tak znamenitě a wítězně oswědčil? Jakého to básníka soukmenowce může mu nynější čas na bok postawiti? Cožs nečetla, k jakým to blahozpěwům láska ke mně prsa jeho roznítila? Co lyry a harfy praotcůw našich umlkly: žádný ještě takowým čarozwukem israelitku neoslawil, jako on!

Salefka. Nechať! Ale jaké jsou to předměty jeho? w jakém to jazyku zpíwá?

Wýjew druhý.

Háran. Esek. Předešlé.

Háran a Esek (wšedše a Efronie si ani newšimnuwše každý ku swé milence přikročí a ruku jí políbí.) Dobré jitro, drahá slečno!

Jawana (k Háranowi, jenžto se ji po prawé ruce postawil.) Aj, aj, můj lehkokřídtý pane doktore! kdepak

motýlkujete? Jest to dewět hodin? Jsou to wděky za to, že jsem se, Wám k wůli, o celou hodinu dříwe s lůžkem rozhostila? Kolik to díwek poznaňských jste již dnes na peroutku swého lidumilenstwí oblétal?

Háran (tiše jí odpowídá.)

Esek (postawiw se w lewo mezi okno a mezi Salefku do řejsowání jejího nahlíží. Zatím častěji skélkem, ježto mu na zlatém řetízku na prsou wisí, skrze okno otewřené roztržitě na náměstí se díwá.) O wýborně, má wznešená slečno! Založte rejsownickou školu, a kwět šlechty poznaňské, ženský i mužský, přijde k Wám se učiti. — Jaký to klasickou rukou wykroužený lístek! Swou drahou ctí se dokládám, až dokončíte, že přirozenost sama záwistí zbledne! — Nekladťež, slečinko! smělost mou za zlé. Kdo jest ten blažený, jenžto mistrowskou tu práci swým skwostným nábytkem bude nazýwati?

Salefka. Hádejte, má ostrowtipná hlawičko!

Esek. Kdybyste se do tohoto, takořka weřejného sálu nebyla umístila: soudil bych dle swého domyslu, že welectěného otce, hwězdu a klenot národu našeho, ku swátku narozenin hodláte překwapiti?

Salefka. Dosti možná! Awšak warujte se, ať to mé tajemstwí we weřejném tomto sále není bezpečnější, nežli w tajném pokojíku Wašeho wědomí. Co se mému welectěnému otci přes moc neřekne: toho si nikdy newšimne. — Nedostaneme-li dnes a zejtra

příliš mnoho náwštěw: budu pozejtří hotowa. Napotom swým outličkým pírkem zkráceně mé jméno podepíšete; leč tak, aby je každý na prwní pohled uhodl.

Esek. A popozejtří — swou drahou ctí se dokládám! — po celém Poznani o rejsownici israelitce bude se mluwiti.

Salefka. Zwláště, pane! hleďte, aby se toto mé zdařilé dílo do wznešených domů nesouwěrců w dostalo, a tak opět jméno národu našeho po wýwodstwí zablesklo. — Nuž, a jak daleko jste, panáčku! w mém obchodu pokročil? Budou ty perličky naše?

Esek. Swou drahou ctí se dokládám, že jsem tam patero pomocníků paterem rozdílných stran wyprawil. Doufám, že za osm set tolarů —

Salefka. Osm set! Což jsem Wám nezjewila, že je sama hodlám nositi?

Esek. Buď je má wznešená slečna sama bude nositi, a celý Poznaň souditi, že dwa tisíce tolarů stály; aneb za ně — swou drahou ctí se dokládám — hotowých dwanácte set do jejích liliowých rukou odewzdám.

Salefka. Takowý to důkaz šlechetné lásky jest wší pochwaly a odměny hoden. (Podá mu ruku k políbení.)

Háran. Nemohu a nesmím déle prodléwati, má milowaná díwko!

Salefka (k Esekowi.) „D í w k o !“ jaká to hrubost!

Háran. Dnešní den ať rozhodne. Synowsky, ale zkrátka promluwím s Waší milou matkou —

Salefka (wyskočí.) Pane doktore! měl-li jste Wy matku, my ji nemáme! (K Esekowi.) Aby to mamá slyšela!

Esek. Awšak, má drahá slečno! též i mně zponenáhla trpěliwost dochází. Swou drahou ctí se dokládám, žebych j e š t ě d n e s rád wěděl, j e s t-li jaké jistoty, čili nic?

Salefka. J i s t o t y! (Opět sedne.) Toho slowa není we slowníku našich dworných mrawů. — Což newíte, že jedna z nás ženichowi W r a t i s l a w s k é-m u zasnoubena jest?

Háran. To jest má Jawana!

Esek. To jest m á wznešená slečna!

Salefka (marniwě.) Kdo wí! — Nuž, a kdyby w tom práwě osud na swém státi m ě l — wždyť zůstaneme přátelé! (Podá mu ruku k políbení.)

Esek. Swou drahou ctí se dokládám, žeby se mi ten nejskwělejší obchod podařil: kdybych we swém zasnoubení o s u d u buď málo a nebo nic neměl děkowati.

Háran. Awšak práwě proto, že se tu zejtra aneb pozejtří o ruku newěstinu losowati bude: mají

mi rodičowé ještě dnes wýrok swůj oznámiti. Má drahá Jawana počestnosti mé zajisté tak dalece zadost učiní —

Jawana (pololilasitě.) Pro dobrý Bůh, pánowé! šetřte hlasu i ohně. Powažte, že tu nejsme sami.

Háran a Esek (ohlídnuwše se a uzřewše Efronii, oka s ní již nespustí.) Kdo jest to?

Salefka. Chudé děwče z Waršawy.

Jawana. Nowá naše panská.

Esek (skélkem na Efronii pokukujíc.) Jaký to čarowný wýjew!

Háran (napřaženým zrakem na Efronii hledě.) Snímli, čili bdím? To jest Ovidowa A t a l a n t a, Virgilowa K a m i l a, Shakespearowa P o r c i a, Šillerowa p a n n a O r l e a n s k á!

Jawana. Pane doktore!

Esek. Swou drahou ctí se dokládám —

Salefka. Že jste zkameněl, jako byste se na hlawu M e d u s i n i n u byl podíwal, není-li prawda? U přítomnosti swé newěsty —

Esek. Má wznešená, ušlechtilá slečno! nekladťe to ani za blud, ani za newěrnost; ale — swou drahou ctí se dokládám! — to jest nowě nowá horující hwězda na obloze israelitské! Zejtra zawolám ry ce na mědi, obraz její wšem pěti dílům swěta rozešlu,

a — swou drahou ctí se dokládám — w obdiwu neslýchaném budou na ni hleděti!

Háran (byl se wždy wíce k Efronii blížil, až konečně k ní přikročí.) Zdráwo budiž, dobré děwče!

Efronia. Dej to Bůh!

Háran. Jsi nemocna?

Efronia. Dalekou cestou unawena.

Háran. Čili ses bolestně s domowem loučila?

Efronia. Nemám domowa.

Esek (rychle přikročí.) Jak Ti říkají, roztomilá díwko?

Efronia. Efronia.

Jawana. Pane doktore!

Esek. Milá Efronie! Tobě jest oddechu a občerstwení zapotřebí.

Salefka. Jak bratrsky o ni se starají!

Efronia. Zapotřebí jest mi, s panem ujcem a jeho domácí paní promluwiti. Přes hodinu již tady s toužebností čekám.

Háran a Esek (w tichosti s Efronií mluwí.)

Efronia (slušně, wážně a welmi oprawdowě taktéž jim odslowuje.)

Salefka. Pane z Eseku!

Esek. Hned, má wznešená slečno!

Jawana. Pane doktore!

Háran (wezme Efroniu za ruku.) Jen co ohledám puls.

Salefka (k sestře.) Cō jsem Ti powídala?

Jawana. Mám se na to díwati! Nikdy mu to neodpustím!

Salefka. Aj, což Twůj zlesnatělý mastičkář! Awšak pan z Eseku, zrno a jádro ušlechtilých mrawů — to jest neprominutelná zaslepenost! Ale počkej, až jen přijde Wratislawský ženich!

Jawana. O, já se také dowedu pomstiti!

Salefka. Chtěla jsem práwo swé Tobě postoupiti; leč nyní to neučiním!

Jawana. Chtěla jsem Wratislawskému potají se swěřiti, že srdce mé již zaslíbeno jest; leč nyní wšecku swou wnadu, wšecky swé powaby příjemnosti wyhledám a wynaložím.

Salefka. Co s takowým manželem!

Jawana. Co s takowým mužem!

Sálefka. Aby za každou domácí služkou chodila stráž!

Jawana. Abych po wšech nemocných ženských chodila a jezdila s ním!

Salefka. O, takowý mlsáček naučí se snadno i zdrawou díwku míti za nemocnou.

Jawana. Jest-li pak to chowání k dceři tak

šlechetného domu! Zrodila jsem se na nešťastné hwězdě! (Hodí práci swou na stůl.)

Salefka. Jest-li pak to wážnost k slečně tak wznešeného rodu! Jemu jsem toto mistrowské dílo wěnowati zamýšlela. Ale takto budiž okow lásky naší přetržen! (roztrhne swé rejsowání) takto budíž z domu i ze srdce wyhostěn! (Wyhodí je oknem wen.)

Jawana. Máme se déle ještě na to díwati? (Wstane.)

Salefka (wyskočí.) Nechme je tady s tou žebračkou! (Chtějí w lewo odejíti; najednou se ale obrátí, běží k hlawnímu wchodu, a wrazí každá mezi Efronii a swého milence.)

Salefka. Pane z Eseku! máme ještě o swém obchodu co jednati.

Jawana. Pane doktore! na mne jdou mdloby, ohledejte mi puls.

Wýjew třetí.

Jehida. Předešlí.

Jehida (we skwostném ranním oděwu prawým wchodem nádherně wejde.) Co se tady děje?

Háran a Esek (přikročí každý z jedné strany rychle k ní a ruku jí líbaji.)

Jawana a Salefka (na Efronii hněwiwě se podíwawše ke stolu se nawrátí, kdežto widěti, an Salefka rejsowacím kružidlem na základním náwrhu pracuje.)

Esek. Dobré jitro, milostpaní!

Háran. Dobré jitro!

Esek. Jaký to blahodatný bude den, anto slunce w tak welikolepé majestatnosti wychází!

Jehida. Ano, pane z Eseku! slunce našeho národu, zašedší na dlouhou, žalu plnou noc, spanile a majestatně opět wychází. Máme tady zpráwy, jednu z Frankobrodu nad Mohanem, druhou z Nowohradu nad Wolhou, kteréžto souhlasně doswědčují, jak wýtečně a šlechetně soukmenowci naši w průmyslu a we wšem wšudy obchodním umění sobě počínají. My tady nesmíme pozadu zůstati. — Nuž, co se wyjednalo we zdejším wýboru?

Esek. Wčera bylo usneseno a uzawřeno, že se ještě letos ta nejznamenitější towárna na cukr z buráku s nowě wymyšlenou čistárnou, jakož i přádelna na len a na bawlnu s tím nejnowějším parostrojem založí a wystawí.

Jehida. Jen ať wšecko skwostně a nádherně! — Jak pak se o mně a o mém snažení smejšlí a mluwí?

Esek. Že se we Wašem domě nejskwostněji a nejšlechetněji beseduje. Waše blahoduší nemá w celém

wýwodstwí sobě rownébo, tak se — swou drahou ctí se dokládám — we wyšších okresech společenstwa jednohlasně soudí a mluwí. Wy abyste w zlatohlawu chodila! Wáš powahopis w letopisech národu israelského, jako krasopaní na wečerní obloze, lesknouti se bude.

Jehida. Jako krasopaní — ušlechtilý to obraz!

Esek. Podobizna Waše státi bude w Poznani, nikoli wšak mramorowá; leč ze slonowé kosti, na podnoží alabastrowém, swou drahou ctí se dokládám.

Jehida. Wy jste spanilomyslný, libomluwný jinoch; sličný a šlechetný w obyčejích swých. Takowých to zdárných powah umím sobě wážiti. (Podá mu ruku k políbení.) — Nuž, a Wy, pane doktore! takéli pak jste již na nějaké zwelebení a oslawení jména swého národu oprawdowě pomyslil?

Háran. Mám za to, že mu nečest nedělám.

Jehida. To jest málo, jako nic! Kdo mne w ruku nekouše, ten mi ji proto ještě nelíbá. Waše nejnowější balada se arci poněkud líbila. Názew její wypršel mi z paměti —

Esek. „Minín, měšťan nowohradský“ — má milostiwá paní!

Jehida. Ano, tak nějak. Awšak newím, jak se

tady w Poznani wůbec zachowáte. Prawíte tam, tuším, že ten Mě—Mě—

Esek. „M i n í n" — má milostiwá!

Jehida. Že ten M i n í n na boku knížeti Bo—Bo—

Esek. „P o s h a r s k é m u" — milost paní!

Jehida. Ano, tak nějak. — Že totiž ruskou říši z polského podjařma wyprostil?

Háran. Nižádný rozšafný muž nebude se z toho horšiti. Zpíwám bez wášně a bez strannosti, kdekoli co zpěwu hodného nacházím. Dnes jest to M i n í n, zejtra K o s c i u s k o, pozejtří K o l u m b u s, a popozejtří D a w i d, pastýř Bohu zaswěcený.

Jehida (k Esekowi.) Zdali pak jste již s tím diwadelním welikánem mluwil, jenžto u nás pohostinsku hráti má?

Esek. Nemluwil, milostpaní! ale prawý to welikán, swou drahou ctí se dokládám. Dwojnásob se bude za wchod platiti.

Jehida (přikročí blíže k němu.) Nezapomněl jste na náš o b c h o d e k, pane z Eseku?

Esek. Totiž na lístky do diwadla?

Jehida. Ano.

Esek. Třidcet jest jich zamluweno. Dostal jsem je po půldruhé ceně, a pět a dwadcet jich tak prospěšně jest zadáno, že milostpaní pět sedadel d a r m o zůstane, swou drahou ctí se dokládám.

Jehida. Wy jste šťastný, podnikatelný obchodník! (Podá mu ruku k políbení.) Awšak — (položí prst na rty) prozřetelně! můj pan manžel nesmí o tom —

Esek. Což newím, že k ušlechtilým powahám i také: w čas potřeby mlčeti, náleží?

Jehida (wznešeně se usměje.) Stanu-li se někdy israelitskou králownou: z Wás také cosi dworského udělám.

Esek (hluboce se pokloní.)

Jehida. Nuže, pane doktore! co z Wás ustwořiti mám? Kdybyste se swou přehlubokou učeností alespoň o to zasadil, aby se w pruském králowstwí pro naše soukmenowce wysoké školy založily, jakowýmiž se tuším —

Esek. Jakowýmiž se Břesč-Litewský we wladařstwí Hrodenském honosí.

Jehida. Ano, tak na příklad.

Háran. Nač jich máme zapotřebí?

Jehida. Nač? tak se táže doktor?

Háran. Ano, práwě že bez wysokých israelitských škol doktorem jsem. Není dosti wysokých škol w našem králowstwí? A není nám milostí a welikomyslností králowskou wolný přístup ke wší wšudy wědě a wzdělanosti?

Jehida. S Wámi není řeči!

Háran. Také sem nepřicházím o takowých to

wěcech řečiti. Ptala jste se, co ze mne ustwořiti máte? Udělejte mne manželem swé dcery Jawany, a doživotně Wás žehnati budu.

Jehida. Tomu se, tuším, na těch wysokých školách také učíte, w málu slow welmi mnoho smyslu obaliti?

Háran. Jsem milowník a zástupce prawdy; powězte mně, co proti mně máte?

Jehida. Nuž, anto se tak krátkou, nehlazenou mluwou tážete: jste mi příliš zadumčiwý, těžkomyslný, prawdomluwný, nedružebný — a co do Wašeho powolání —

Háran. Nuž, co do mého powolání — ?

Jehida. To není zajisté žádné jiné, nežli ubohé smrtelníky na onen swět stěhowati.

Háran. Jemnostpaní! to jest powolání hrobníkowo, a jak mnoho pošetilostí, jak mnoho domácích trosek by se uspořilo: kdyby nadřečený hrobník mnohého smrtelníka o několik let dříwe na onen swět odstěhowal.

Esek. Račiž milost Waše uwážiti, že i já si důwodnou naději dělám, a — swou drahou ctí se dokládám —

Jehida. Co den Wám prawím a opakuju, že wýroku mému máte a musíte se podrobiti. Daným slowem jsou zawázana i ústa i ruka má. Dnes neb

zejtra přijede jinoch wratislawský, syn to otce tak wýtečného, že pro znamenité obchody a kupectwí po wšem wšudy swětě proslawený jest. Jako zlato skwí se jeho powěst, anto prwním staw se statečníkem, mimo skwostné towárny, sklenárny a jejich brusírny, we Wratislawi nádherný palác o čtyrech patrách má.

Háran. Spokojenost nemá palácu o čtyrech patrách zapotřehí. W chaloupkách na přízemí jest obyčejně domowem.

Jehida (hrdým zrakem na to odpowí.) Awšak práwě pozoruju, žeby slečny bez mála mluwiti zapomněly, a že tu nowá služka na milostiwé slowo čeká. (Pokáže oběma k slečnám.)

Háran a Esek (skloniwše se, přikročí opět ke slečnám.)

Jawana a Salefka (rychle wstanou a lewým wchodem odejdou.)

Háran a Esek (wejdou tam za nimi.)

Wýjew čtwrtý.

Jehida. Efronia.

Jehida (k Efronii.) Přistup blíže!

Efronia (přikročí slušně k ní a ruku jí políbí.) Drahá paní teto! přijmětež mne laskawě a matersky, přijmětež mne co dítě pod tento mně příbuzný krow.

Jehida. Mé dítě! zwykej si mne milostpaní, a mé dcery tamto, jakož i ty mladší w dětském bydlišti slečny nazýwati. (Pro sebe.) Díwka plna swodných půwabů! Jaká to čarokrásná twář! Jest se tu báti, že si wšecko tuto podlou chudobu zamiluje, a ušlechtilé skwostnosti žádný nebude dwořiti! (Hlasitě.) Sloužilas již w šlechtickém domě?

Efronia. Nebyla jsem nikdy newolnicí.

Jehida. Jakoby toliko newolnice službám u lidu wznešenějšího podrobeny byly!

Efronia. Odpusťtež tomu nedorozumění. Chtěla jsem říci, že jsem se swobodnou matkou žiwa byla, a ku hrobu až jí dosloužila. Tuť se mi owšem několik bohatých domů we Waršawě otwíralo —

Jehida (pro sebe.) Zajisté ne rukou ani klíčem ženským!

Efronia. Awšak myslila jsem, že nejslušnější a nejblaženější útočiště pro mne bude pod přístřeším mého šlechetného ujce.

Jehida. A jeho milostiwé manželky. Také jsem k tomu z jakési wrozené dobročinnosti swolila. Toliko Ti přikazuju, abys pamětliwa byla, že máti Twá jen newlastní sestrou mého pana manžela sloula, a že sobě toto wzdálené příbuzenstwí jenom tenkráte připomínati máš, když dobrodiní z rukou našich přijímati budeš.

Efronia. Nikdy, milostpaní! neshledáte, žebych byla neuznalá, a neb dokonce newděčná. Práci, trpké to a neunawené práci jsem nawyklá; buduť pilná a poslušná.

Jehida. Předewším wěz, že wznešení přednostowé obojího pohlawí do našeho domu přicházejí a s námi soudruží, a že bez wýhradního mého rozkazu do pokojů wyčalouněných nesmíš wkročiti. Hleď na mou wládu, na mé kroky a mé ušlechtilé jednání. Wšecky zárody zlesnatělých powah musejí se z Tebe wykořeniti, a mrawowé Twoji co nejwíce uhladiti. Tak i také rozum Twůj wznešeným mým a mých slečen příkladem musí se teprw zbystřiti a zlepšiti:

tak jako země we skleništi zwelebuje se přiměšowáním prsti šlechetnější.

Wýjew pátý.

Rahuel. Předešlé.

Rahuel (wejde hlawními dweřmi.) Dobré jitro, můj miloušku! — Aha! co widím? Totě žiwá, neumírající sestra má?! Efronie! jsi-li pak Ty to?

Efronia (políbí mu ruku.) Jsem, milostpane!

Rahuel (mrzutě sebou hne.) Brimborium! Co, milostpane! Twůj ujec jsem, a sice Twůj laskawý ujec, a s jinou mi nepřicházej. — Kdypak jsi přijela?

Efronia. Ještě rosa powětří občerstwowala.

Rahuel. Co? a slunce již skoro nad hlawou? Mělas rowným krokem ke mně přijíti! — Nuže, wítej mi, má něžnooká hrdličko! (Políbí jí na čelo.)

Jehida (pro sebe.) Ani by královnu Samaritánskou tak oulisně nepřiwítal! (Hlasitě.) Pane manželi!

Rahuel. Co jest, paní dámečko?

Jehida (polotajně.) Nezwykejte to děwče na takowé lísání.

Rahuel. Proč?

Jehida. Jestiť to šlechetníku nepřístojné, služebnou díwku líbati.

Rahuel. Brimborium! Jest-li že jste to ještě newiděla, o tom nečetla, ani neslyšela —

Jehida. Tedy ji snad, jako bleskem postřelený, již milujete?

Rahuel. Owšem žeť! Jestiť to má neúchylná powinnost; wždyť jest má sestřenice. Jsem-li já šlechetník — jak mne ráčíte titulowati — jest ona šlechetnice, a to mnohem wíce, jelikož krása a ctnost každého člowěka šlechtí.

Jehida. Wznešená mysl, wzdělanost ducha, roucho a mraw jsou wlastnosti, jenžto člowěka šlechtí. Nuž, a o té ctnosti její bude nám se prw přeswědčiti.

Rahuel. U mne má ouwěrek. Každého mám za ctnostného, pokud se s nectnostmi newytasí.

Jehida. Pak býwá wětším dílem pozdě.

Rahuel (přikročí k Efronii.) Což pak tu stojíš, jakoby ses nás jednoho neb druhého bála, ty krásný, ušlechtilý obrázku Boží?

Jehida (pro sebe.) Jaké to modlářstwí! Budiž Bůh rozumu jeho milostiw!

Rahuel. Awšak powídej, proč jste mně dříwe nepsaly, že w nedostatku a w nouzi jste postaweny?

Efronia. Psala jsem Wám dwakráte we jménu matčinu. Nepřišlo žádné odpowědi.

Rahuel. Co —?! Docházejí mne listy z Kamčatky i z Filadelfie, a z Waršawy by mne nedošly? (Pokročí k Jehidě.) Paní dámečko! máte Wy w tom jakého wědomí?

Jehida (nesměle.) Docházejíť wšickni listowé do Waší pisárny.

Rahuel. Paní dámečko! Wy hrajete na šlechetnou, na wznešenou, na dobročinnou, welikomyslnou — totiž, Wy hrajete. Pakli této Waší welikomyslnosti děkowati mám, že se mé ubohé sestře na smrtelním loží toho nejpotřebnějšího nedostáwalo —

Efronia (zaslechnuwši to.) Nikoli můj laskawý pane ujče! Má neunawná pilnost wždycky tolik zasloužila a opatřila, že má dobrá máti chudoby naší takořkouc nepocítila. Jestiť to nejsladší blaženost, pro milowanou matku dnem i nocí pracowati.

Jehida (k Efronii.) Odejdi do předsínce, tam se Tobě powinnosti Twé oznámí.

Efronia (slušně se pokloní a odejde.)

Wýjew šestý.

Rahuel. Jehida.

Jehida. Pane manželi! že do Wás ušlechtilost mrawů wštěpiti nemohu: budiž hrobům wšech otcůw israelských bědowáno; ale že i rozum Wáš a buď podklesá, a buď jakousi nelaskawou zlomyslností přepanošiti se dáwá: to mi kalí proud drahého žiwobytí; to udělá, že na prostředku swé sláwy plné pouti k objasnění a zwelebení našeho národu státi zůstanu.

Rahuel. Brimborium! Paní dámečka, a objasniti, zwelebiti celé národy!

Jehida. Nejsem já tu wzbuzujícím příkladem wšem rodinám israelským? Nemám já wítězný praporec w ruce, a nehledí, nespěje wšecko za mnou, co se w tomto wýwodstwí k Talmudu přiznáwá? Newzděláwám wznešeným mrawem ušlechtilou společní způsobnost, tak že se i šlechta zdejší w našich domácích besedách objewuje? Jest jakého rozdílu mezi Wašim domem a palácem bojárowým? Neposlala jsem wlastního kuchaře na celý rok do Amsterodámu, tak abych se i stolem každému šlechticowi wyrownala? Nejsou naše koně, naše wozy, můj a našich slečen

skwostný oděw příkladem a wzorem celého města i wýwodstwí?

Rahuel (jenž netrpliwě sem tam přecházel.) Šálenosti! Brimborium! to jsou jadrné zásluhy! to ten prawý zárodek národní blaženosti! —

Jehida. Nepokračujtež! Nechte toho rozumkowání! Známeť Waše zchatralé důwtipnůstky! Wímeť, že jen wždy na wšední a sprostou kobzičku břinkáte! Jestiť nám až na zbyt powědomo —

Rahuel (zůstane u ní státi.) Ticho, můj zlatozubý miloušku! — Ty wíš, že duše má na mammoně nelpí; ale tato rozmařilost, tato zbytečná rozkošnost, a těchto tolik marností a pošetilostí, žeby je ani třidcetiřadní koráb neunesl —

Wýjew sedmý.

Děwečka. Předešlí.

Jehida. Co tu chceš? co se opowažuješ —

Děwečka. Ach, milostpaní! stalo se neštěstí —

Rahuel. Co jest, mluw!

Děwečka. Zrowna před naším domem zajeli starou ženu —

Rahuel. Tedy ji wneste do domu!

Jehida. Našince?

Rahuel. Kdo se na to ptá!

Jehida. Jest mrtwa?

Děwečka. Ještě jest žiwa.

Jehida. Ale umře nám tady!

Rahuel. Jest-li wůle Boží: staniž se. Wyprawíš jí pohřeb, a budeš míti zaplať Pánbůh! — Odkwap, díwko! uložte tu nešťastnou do swého čeledníka. Jedna ať běží pro lékaře, posložte jí, ošetřte ji — pryč!

Děwečka (odkwapí.)

Jehida (pro sebe.) Lékař jest we wedlejším pokoji; ale pro takowou chatru lidu jest každý mastičkář dobrý! (K manželi.) Jaká to podlost! Jestiť to až hrozně cítiti, že we swých towárnách s hrubými dělníky zacházíte!

Rahuel. Ticho, prawím! a poslyš na krátce — pakli to ještě newíš — kterak já o dobrou powěst swých soukmenowců pečuju. Obchodem swým obecenstwo mimo slušnost a sprawedlnost neobtěžuju. Troudím ruce, nohy i hlawu, tak abych chudému lidu práci a wýdělek zaopatřil; pracuju se swými zpomocníky o tom, abych wětší žiwosti a wolnějšímu rozkwětu promyslu napomáhal, a tak, doufám, že nejen sobě wážnost wšech počestných israelitů, přízeň a pochwalu našich nesouwěrců, ano i spokojenost

a milost bystrozraké zemské wlády wydobydu; ale že i také k tomu přičiním, tak aby se nám — což se snad již wlídným krokem k nám blíží! — stejná práwa, stejné prawomocnosti s ostatními měšťany udělily. — Ty naproti tomu jsi marnomyslná! Tobě jest několik drobnohlásků cizí zpěwačky milejší, nežli moudré rokowání zkušeného a pracowitého obchodníka. Ty dychtíš a se snažíš k samým lichým zábawám! Jmění těžce wyklopotěné rukou nesmyslnou rozhazuješ! Nad rod swůj i nad staw swůj až pro hlasitý smích se nadýmáš; a co we Waší sněmowně wyjednáno — přízraky to zaníceného mozku! — to má býti oslawou, to má býti wítězstwím celého národu, a jsou to marnosti, pošetilosti, samé zpozdilosti! — Nehněwej se z toho; ale m a r n o s t i, p o š e t i l o s t i, brimborium, a nic, nežli samé brimborium! (Odejde od ní, sedne si ke stolku, hraje s růží, woní k ní a t. d.)

Jehida (úsilně se přemáhajíc po dlouhé přestáwce.) Toto símě swáru a nepokoje přinesla sem Waše krásná sestřenice. Její dnešní příchod mně tak brzo z paměti newywane! — Co s takowým neblàzeným, nebroušeným kamenem mám počíti?

Rahuel. Jestiť to díwka jemnocitná, a dá se Wám ohýbati, natahowati, jako pružné klí.

Jehida. Zwláště když se k ní pružné srdce m u ž s k é přidruží.

Rahuel. Ano, láska jest ta nejšťastnější pěstounka!

Jehida. Zdá se, že byste se dlouho nezdráhal, w pěstowání to sebe sama zawázati.

Rahuel. Wždyť wíte, že mrawowé moji s tím nesouhlasejí!

Jehida. Jste ale muž, a pročež křehčejší, nežli sklo.

Rahuel. Můj miloušku! Wy bez hořké příchuti nepromluwíte. Warujte se žarliwosti, té černé bohyně různic a roztržitostí!

Jedida. Můj miloušku! nezawdáwejte k tomu příčiny.

Rahuel. Lichá to bázeň! Wěrnost a stálost srdce mužského —

Jehida. Jest wařící se led, a černý sníh w powětří.

Rahuel. A wěrnost ženská, můj miloušku — ?

Jehida. Jest pewný, ryzí kow —

Rahuel. W ohniwé peci, a pročež brimborium, nic, nežli brimborium!

Wýjew osmý.

Jektan. Předešlí.

Rahuel (wstane.) Co jest?

Jektan (hubené chlapisko. Má černé, kroužkowané, swrchu mastidlem uhlazené, až pod uši dlouhé wlasy; černou koženou čepičku s dlouhým, netlustým třapcem, kterážto mu, když nemá smeknuto, jako miska čili slupka na hlawě sedí. Mimo to krátkou, úzkou, modrou popásní kazajku, tak nazwaný špensr; potom pak čerwenou, krátkou, až nahoru zapatou westičku, a kalhoty tmawě zelené, ouzké, přes polobotky.) Dopis z Wratislawi.

Jehida. Konečně nowá, jasnězlatá hwězda nad naším domem!

Rahuel. Dej sem! (Otewře list a čte.)

Jehida (pro sebe.) Podíwáme se, pane manželi! jakých se to přípraw bez přízraků mého zaníceného mozku uchopíte!

Rahuel (list skládaje.) Budiž tomu tak, aspoň se to jednou rozhodne. (K Jehidě.) Syn mého přítele zůstal doma, wyprawiw za sebe mladého početwedoucího, jakožto jednatele čili zástupníka. Jest to prý libomrawný, wěrný, bezpečný jinoch, a jest zplnomocněn — bude-li se mu totiž jedna nebo druhá dcera

líbiti — sňatek ten uzawříti, a wší wšudy jistotou zapečetiti.

Jehida. Jednatele, zástupníka poslal? Jaká to wznešená powaha, jaký to knížecí obmysl! To jest dworský mraw! Tak jen korunowané hlawy se zasnubují! — Ještě dnes musí ten nejdražší malíř do domu, bude dnem i nocí pracowati, a obrazy obou slečen schwální poštou zašlou se do Wratislawi.

Rahuel. Brimborium!

Jehida. Opět brimborium?

Rahuel. Co já se mrzím na takowou neochotu a nešetrnost swého přítele: jásáte Wy radostí!

Jehida. Proto že tu dworskou skwostnost, tento ušlechtilý, wznešený úmysl welká duše má cítí a uwažuje. — Kdy přijede?

Rahuel. Ještě dnes.

Jehida. Pane manželi! na čest příchodu toho libomrawného jednatele ať jest zejtra u nás slawná, krasoskwělá beseda.

Rahuel. Hahaha!

Jehida. Čemu se smějete?

Rahuel. Čemu se směju, můj wznešený miloušku? Že jste ta nejhodownější — (zarazí.)

Jehida. Nuž?

Rahuel. Odpusťtež poklésku tomu; chtěl jsem,

a nebo měl jsem alespoň říci, že jste ta nejhodnější paní dámečka. Já jdu k zajeté ženě. (Hlawním wchodem odejde.)

Wýjew dewátý.

Jehida. Jektan.

Jehida. Přede wším musím bystrozrakou stráž za jeho sličnou sestřenici postawiti, potom slečnám prawidla a zákony uložiti; konečně pak pozwání po wšech hwězdách a kwětech zdejšího obywatelstwa rozeslati. (Odcházejíc uwidí Jektana.) Co tu děláš?

Jektan. Čekám na odpowěd.

Jehida (pro sebe.) Ten šibal! jakoby tu na službu mně wítanou číhal. (Hlasitě.) Widěls mou nowou panskou?

Jektan. Wedl jsem ji nahoru.

Jehida. Rozumíš již také obchodnictwí?

Jektan. Waší milosti! počítám se do obchodního towaryšstwa. Učím se psáti jednací listy, smlouwy, a jiné obchodopisy.

Jehida (wezme z míšku, jenžto jí na lewém boku wisí, peníz, a podá mu ho.) Toť také rád obchod tobě wýnsoný podstoupíš?

Jektan (políbí jí ruku.) Třebas kozelce metati; jen když jest obchodek při tom.

Jehida. Zachowej se podle mého rozkazu, a míšek můj ti nebude otčímem.

Jektan. Co kážete, Waší milosti?

Jehida. Panská se jmenuje Efronia, rozumíš?

Jektan. Efron — Efronia — tomu rozumím.

Jehida. Postaw oči i uši za ni na stráž, a dej pozor, kdo, kdy a kam ji bude wolati.

Jektan. Na příklad: slečinka, zjitra, do swého pokoje?

Jehida. Nikoli, na tom mi nezáleží. Snad umíš ženský hlas od mužského rozeznati?

Jektan. Éj! (Obě tyto písmeny wždycky tak, jak zní, wyslowí, a „é" poněkud táhne.) Tedy to musí býti mužský hlas?

Jehida. Awšak hlas nikdy nadarmo newolá; pročež musíš i oči míti otewřeny, a pásti, který to mužský a kde, hlasitě-li čili šeptmo s ní mluwil, a co se ostatně při tom dálo.

Jektan. To si wezmu zápisku s sebou.

Jehida. Proč?

Jektan. Abych jedno pro druhé nezapomněl.

Jehida. Snadno pamatowati. Mášť obzwláště na to zřetel míti, zdali milostpán se s ní sešel, a co spolu měli.

Jektan. Náš milostpán?

Jehida. Nu ano! Každodenně složíš mi oučty ze swé strážnosti. (Odejde w prawo.)

Jektan (sám.) Copak asi pan Rahuel s panskou za obchody má? — Kdybych já s ní poněkud zašantročil: nebylo by diwu; jelikož jsme stejně k swětu podobni, a rowné k rownému rádo se přidružuje.

Wýjew desátý.

Háran. Jektan.

Háran (wyšed z díwčího pokoje.) Jak tu dáwno stojíš?

Jektan. Pane doktore! práwě tak dlouho, že mám wrchowatý čas — (chce odejíti.)

Háran. Ustaň! Widěl jsi panskou?

Jektan. Newiděl.

Háran. Ale budeš ji widěti?

Jektan. Kde bych já se s ní sešel!

Háran. To budiž tobě na starosti. Díwka ta jest nemocna, musím s ní mluwiti.

Jektan. Pane doktore! Wy si hledíte nemocných, já pak wždycky zdrawých díwek.

Háran. Nechej žertů, troupe!

Jektan. Troupe —? Co jest troup? Špalek od stromu. Na tokowémto špalku dá se štípati, dá se sekati, dá se seděti, dá se podpírati a odpočíwati. Nu! i také ten troup k nějakému obchodu se hodí. (Odchází.)

Háran. Ustaň, prawím! poselstwí to musíš wyříditi.

Jektan. Éh! oznamte to milostpaní, slečně Jawaně —

Háran. Jektane! z tebe mluwí šibalstwí.

Jektan. Šibalstwí! co jest to? Trochytek zisku nazýwáte šibalstwím! U nás to slowe obchod, obchod není šibalstwí.

Háran (dá mu peníz.) Tu tedy ten trochytek zisku. Powěz Efronii, že s ní mám co důležitého mluwiti, aby mne wečerem, když odtud půjdu, w předsínci očekáwala. (Jde.)

Jektan. Pane doktore!

Háran. Nuž?

Jektan. W čeledníku leží zajetá žena, má z každé žebry tři.

Háran. Pročs mi to hned neoznámil, ťulpase! (Hlawním wchodem odkwapí.)

Jektan (sám.) Troup, šibal a ťulpas. (díwá se na peníz.) Mnoho wřesku, málo zisku!

Wýjew jedenáctý.

Jawana. Jektan.

Jawana (lewým wchodem přicházejíc, pro sebe.) Na náměstí ještě newyšel. Oč, že někde w předsínci — (chce hlawními dweřmi wen.) Ha! — Jektane! newiděl jsi doktora?

Jektan. Práwě odchází.

Jawana. Tedy ho ještě někde w domě — (chce wen.)

Jektan. O, jestliže tak kwapí, jako odtud wyletěl: jest již někde na předměstí!

Jawana. Co tady tak dlouho dělal?

Jektan. Éj, mluwil cosi o nemocných —

Jawana. To lžeš!

Jektan. Ať se stanu Edomitou!

Jawana. O mužských, či o ženských? Mluw, Jektane! jsili zisku žádostiw: tu! wezmi tento peníz.

Jektan (wezme a políbí ruku.) Inu, drahá slečinko! nejsem střízlík wětrožiw.

Jawana. Powídej mi!

Jektan. Pan doktor se sháněl po panské.

Jawana (pro sebe.) Tu to máme! (Hlasitě.) Dej

na něho pozor, milý Jektane! Kdyby se s ní sešel a s ní mluwil, rychle mi to oznam!

Jektan. Éj! něčemu jsem se již dostal na stopu.

Jawana. Čemu?! Netrap mne a mluw!

Jektan. Kdybych jen wěděl —

Jawana. Mám ti ještě přidati?

Jektan (pokrčí ramenem.) Když hrušky zrají, česati se mají.

Jawana. Tu! — Čemu ses dostal na stopu?

Jektan (tajemně.) Wečerem má Efronia w předsínci na pana doktora čekati.

Jawana (pro sebe.) Ha, ten zrádný, studu prázdný pokrytec! (Hlasitě.) Děkuju ti, Jektane! Služ mi wěrně, a jistého platu očekáwej. (Odejde hlawními dweřmi.)

Jektan (sám.) Dwojnásob peněz, a poděkowání z tak sladkých, růžowých úst: ten obchodek projde.

Wýjew dwanáctý.

Esek. Jektan.

Esek (ze slečniných pokojů, pro sebe.) Mír jest opět uzawřen. Awšak — swou drahou ctí se dokládám! — wýmínky jeho jsou těžké, jako mlýnské kameny. —

Kdybych jen mimo jda na čarownou Efronii mrknouti mohl — (Zahlídne Jektana.) Ejhle! tu stojí Jektan, nejwěrnější sluha pod nebem.

Jektan. Ano, pane z Eseku! wěrnost jest mé nejwýtečnější zboží.

Esek. Pročež také nejdražší?

Jektan. Láce za láci, peníze darmo!

Esek. Mám ti twé zboží oceniti?

Jektan. Pokuste se o to.

Esek (wytáhne peníz.) Tu jest krásný, stříbrný, nowě bitý peníz.

Jektan. Kolik to loket wěrnosti swé mám za něj ustříhnouti?

Esek. Máš toliko čtyry slowa odtud do wedlejšího pokoje přestěhowati.

Jektan. Wyložte je, pane z Eseku! ať je obtěžkám.

Esek. „Efronia — w deset hodin — w předsínci."

Jektan. Éj! lakomstwí je z plné sady wybíralo; ale sem s tím penízem.

Esek. Ten peníz jest z trojčat. Jeho dwa blíženci zůstali w mé kapse. Dělej, ať se jim tam nezasteskne! (Odejde hlawním wchodem.)

Wýjew třináctý.

Sálefka. Jektan.

Salefka (lewou stranou wejde.) Nemluwil tu pan z Eseku?

Jektan. Ano — tu, na tomto místě sám s sebou o něco se radil. Musí mu to jako perlík w žaludku, a nebo-li dokonce w srdci ležeti: wzdychal při tom, až mně bylo ouzko.

Salefka. Pochytil jsi, porozuměl jsi jeho slowům?

Jektan. Čtyry jsem šťastně pochytil; ale smysl jejich jest suk a uzel.

Salefka. Snad že suk ten přeříznu, a ten uzel rozpletu. Ta čtyry slowa!

Jektan. Zdají se hrozné tajemstwí do sebe míti.

Salefka. Tím rychleji na swětlo s nimi!

Jektan. Zlý duch nikdy nespí. Mohlaby z toho mrzutost, a nebo docela weliké neštěstí pojíti. Pan z Eseku jest můj příznivý dobrodince, dáwá mi dwa groše za otewření brány —

Salefka. Tu máš desetkrát dwa groše za otewření jeho tajemstwí.

Jektan (políbí ruku.) Srdce mi krwácí! Ale milostiwá slečinka jest mi bližší, nežli pan z Eseku.

Salefka. Ta čtyry slowa!

Jektan. „Efronia — w deset hodin — w předsíni."

Salefka (pro sebe.) Neslýchaná zrada! ten ouskočný, ošemetný křiwopřísežník! (Odkwapí w lewo.)

Wýjew čtrnáctý.

Rahuel. Jektan.

Rahuel (přijde hlawním wchodem.) Co tu ještě okouníš? co tu lelkuješ?

Jektan. Napadlo mně, milostpane! abych také jednou lidskému žiwobytí na kloub sáhl, a do jeho nečistých hlubin swou sprostou mysl pohrouzil.

Rahuel. Jak hlubokos přišel?

Jektan. Jak daleko můj krátký zrak dosahowal.

Rahuel. Cos tam uhlídal?

Jektan. Co se milostpánowi neopowažuju wýslowně oznámiti.

Rahuel. Proč?

Jektan. Milostpán jednou w sprawedliwém hněwu

hřbetu mému suché wlnobití ráčil připowěděti. I snadno by mé poslušné wyznání čerstwou příčinu mohlo zawdati.

Rahuel. Mám u tebe ouwěrek?

Jektan. Na tisíc let.

Rahuel. Tedy jektej, hlubokomyslný Jektane! jakou to prawdu jsi z těch nečistých hlubin žiwota lidského wywážil?

Jektan
(odříkáwaje.)

„Nešťastný takowý dům býwá,
Kde kohout mlčí a slepice zpíwá.“

Rahuel. Totiž, kde muž nosí přeslici, a žena palici? — Trpká to sice prawda; awšak pro ten tisícletý ouwěrek ať projde bez placení cla.

Jektan. Ta ubohá, osiřelá Efronia bude míti smutné hodinky!

Rahuel. Práwě w čas mi na to připomínáš. Já jdu po swých starostech; ty jsi strážník na dům přikowaný. Pas mi to děwče co wlastní oko w hlawě. Toho mi wyzraď — budiž paní, budiž dcera, — kdo tomu andělskému stwoření ublíží. Zejtra, a tak den co den, touto dobou připadne twá žeň, totiž: — pamatuj si! — buďto sladké zwuky nowě bitého stříbra, aneb to suché wlnobití. (Odejde w prawo.)

Jektan (sám. Chwílku za ním se díwaw dá čepičku

na hlawu.) Kdo mnoho štěká, ten málo kouše. — Zejtra připadne má žeň? Jeden dnešek za wíc stojí, nežli pět zejtřků a patnáct popozejtřků! — Huj! celý ten dům má se státi mým kupčištěm, mým bazárem! Jen když jest obchodek! Ruku i nohu swou překupně wydám, za žádné šantroky se nestydím! Kde nemám obchodku, není mi do skoku, a kdyby mi na wšecky šalamajky a balalajky hudbičkowali! — Jektane! Jektane! až potud jsi mistrně šibalskou swou síť okolo nich rozetřel a postawil: jak, kdybys tak sebe sama do ní zapletl? — Éj! neníť na lišce, nežli jedné kůže; wíce se mne stáhnouti nemohou! (Pomalu odchází.)

Opona spadne.

Dějstwí druhé.

Jehidin wyčalouněný a skwostným nářadím ozdobený pokoj. Mimo hlawní i také w prawo wchod.

Wýjew první.

Jehida. Sebron.

Jehida (bohatě ustrojena na lewé straně u stolku w lenůšce sedíc přehlíží oučty.)

Sebron (tělnatý, w twáři trudowitý muž w kuchařském, awšak slušně čistém oděwu stojí po prawé ruce.)

Jehida. Jaké to máme wýtečné a pochotné wzácnosti, takaby naši hosté w obdiwu na ně hleděli, a o nich, nejenom u stolu, ale i po celém Poznani a wýwodstwí mluwili?

Sebron (jenž mnoho o sobě myslí.) Předně telecí kýtu z Archandělska. Wáží padesáte liber. Dewět

měsíců žiwilo se tele nejtučnějším mlékem. Nowě padlý snih jest černý proti tomu masu. To bude lahůdka! w Amsterodámu o ní newědí.

Jehida. Co má státi?

Sebron. Dwanácte tolarů.

Jehida. Wyplatí totiž můj manžel. On to s desíti tolary zaprawí.

Sebron. A dwa tolary —

Jehida. Zůstanou prozatím za mnou.

Sebron. Milostpán mi dworsky platí. On wí, že jsem nebyl nadarmo celý rok w Amsterodámu, kdežto jsem wšelikého druhu podwody — abych tak řekl domácí ostřížky zpozorowal a přehlídl.

Jehida. Podwody! Jaké to podlé a powěrečné slowo! Nazwal bych to obchodem. — Mám wšelijaké wydání, almužny a příspěwky k dobročinnému podnikání, kdežto na několik tolarů hleděti nesmím, takabych jménu a wznešenému stawu swému weleslawně dostála. Nějakým obchodem musí se to nahraditi. — Wšak on se w oučtowání swém s welikými slomky také nezabýwá, a pročež dále!

Sebron. Za druhé, dwě uzené husy z Arsanasu. W Amsterodámu o nich toliko čtou. — Deset tolarů.

Jehida. Nechať. Osm se jemu wyplatí. —

A což po wšem jiném jídle? O žádné cizí, lahodné zájedky se nepostaral?

Sebron. O Waldajské barašky, čili preclíky. Amsterodám a Roterodám! tak křehounké a chutné, jako Waldajské díwky!

Jehida. Zná on je?

Sebron. Zní tak staré příslowí.

Jehida. Ještě jednou: na zejtřejší besedě záleží čest a budoucí štěstí našeho domu. Nešetřit ničehož, a postarat se wšemožně o to, tak aby w kuchařských letopisech tohoto wýwodstwí jméno jeho na prwním listu se blyštělo.

Sebron (honosně.) Milostpaní! nebyl jsem celý rok w Amsterodámu?

Jehida. To wím. Ať se to u zejtřejší besedě slawně dokáže. — Poslat mi sem Efronii.

Sebron. Tu lepotwornou lindušku? Milostpaní! račtež také jednou na swého kuchaře pamatowati, kterýžto si pro Wás celý rok w Amsterodámu hlawu lámal.

Jehida. Čím mám na něho pamatowati?

Sebron. Také tak nějakou Efronii pod jeho praporec do kuchyně pošlete. Amsterodám a Roterodám, toby se to smažilo a pražilo! (Políbiw jí ruku odejde.)

Jehida (sama.) Tu to máme! I jeho již ta swodná kouzelnice očarowala.

Wýjew druhý.

Efronia. Jehida.

Jehida (wstawši.) Kde zewluješ? Zametla jsi; ale jak po řemeslnicku. Na wšech čalounech a odpočíwadlech na dwě stýbla prachu leží.

Efronia (rychle se obrátí a bedliwě wšecko otírá.) Ráčila jste nařiditi, abych bez Wašeho wýhradného rozkazu do pokojů wyčalouněných nechodila.

Jehida. Ale Ty máš jiné lowy a obchody w domě. Osmerým zrakem kroky mužské stíháš, a desaterým sluchem mužské swodné hlasy do sebe ssaješ. Leč pamatuj si: nebudeš-li ochotněji šlechetnější a studu plnější panenské mrawy na sebe bráti: newystojím Tě w domě, a kdyby Tě dewět pánů ujců hájilo; jelikož se to nesnáší s hodností a důstojností mou! (Odejde w prawo.)

Efronia (sama; slzy si utírajíc, klesne hlawou na odpočíwadlo a hořce pláče.)

Wýjew třetí.

Rahuel. Efronia.

Rahuel (wejde prostředními dweřmi.) Raději budu nowou přádelnu stawěti, nežli ženichowa zástupníka očekáwati, wítati a s ním jednati. (Uzří Efronii.) Oho! má rozmilá sestřenice tady usnula? Nebyloby diwu po tak dlouhém we dne w noci cestowání.

Efronia (pozdwihne se a s welikou bolestí k němu přikwapí.) Pane ujče! pro Bůh, pro wšecky bolesti a hrůzy, co jich koli pocítila duše má: pošlete mne nazpět do Waršawy, do mé bídy, do mé siroby!

Rahuel. Dítě, dítě! co widím? Ty pláčeš? na celém těle se chwěješ? Co se stalo?

Efrónia. O kéž bych byla předtušila, že manželka mého drahého ujce, mého jediného přítele a dobrodince nenáwistí ke mně jest zpowodněna!

Rahuel. Upokoj se, Efronie! Jestiť to liché nedorozumění. Náhodou ses jí w prwním okamžení w jakémsi mlhokalném záwoji wyjewila. Čas tě osprawedlní, dorozumíte si, a anděl míru wstoupí mezi Wás.

Efronia. Nikoli, drahý pane ujče! w jejích

očích jsem swodné, z nebe zawržené stwoření; mrawy mé jsou hrubé, hanebné a hříšné. O! raději od dědiny k dědině, od domu k domu s obchodním uzlem se toulati, raději w newolnictwí žiwu býti —

Rahuel. Brimborium, brimborium! A kdybys u mne sebe hůř měla, předceť by ses dostala z deště pod okap! Měj strpení! Pomysli si, žes přišla w noci a w bouři do mého domu, a že zlatá dennice jasné slunce a utěšený den Ti oznámí. Měj se obstražně! ničehož nedělej a nemluw, čím bys o ni zawadila. Widouc newiz, a slyšíc neslyš! dwoř jí poněkud —

Efronia. To neumím, pane ujče! a nikdy se tomu nenaučím. Raději se budu lopatou, srpem a cepem trouditi.

Rahuel. Brimborium! Rci raději motykou a sekerou, Ty, tak outlé, ušlechtilé děwče! — Poslechni mne, měj strpení, až se měsíc dwakrát, třikrát, plnou twáří na nás zasměje, a budeš se smáti s ním!

Efronia (bolestně hlawou wrtí.)

Rahuel. Newšímej si toho, jestli že Ti slowem, a neb nelaskawým skutkem na Twou chudobu připomínají. Waruj se jen zápalu lásky k mému pohlawí, kterážto se, co upír, do prsou i do duše zažírá. Čisté a zdrawé srdce jest poklad neocenitelný.

Wýjew čtwrtý.

Jehida. Předešlí.

Jehida (otewřewši w prawo dwéře překwapena na prahu státi zůstane.)

Rahuel. Pomni, žes nepřišla ani tak k mé choti, jako ke mně, k swému laskawému ujci, jenžto příchodem Twým tak obžiwl, jakbý ho kdos — obstarožní to kmen — nowým, míry plným wrubem zdárně byl oštěpowal. Pod mým štítem, pod mou ochranou budiž jista a zabezpečena. Tento sprostičký oděw co nejdříwe shodíš, a slušnější i skwostnější zaopatřím Tobě. Ničehož se neobáwej! Než bych Tobě pod střechou swou ublížiti dal: raději se sám w powětrné báni do Ameriky přestěhuju. (Políbí ji na čelo a hlawními dweřmi odejde.)

Jehida (pokročí a mluwí za ním.) Šťastnou cestu po Faustowě dráze!

Efronia (bolestně sebou hne, a utírá dále po sedadlech a po čalounech.)

Jehida. Obžiwl tedy pan manžel? nowým wrubem jest oštěpowán? wezme ji pod swůj štít, a koupí jí skwostnější roucho? (Na náměstí poštowská trubka pronikawě zazní.) — Ha! Wratislawský jednatel!

Tyto poštowské zwuky jsou nebeská hudba mé ušlechtilé duši! Jaký to bude sběh, jaký to shon před naším domem! Powěst tato půlhodinou wšecky ostatní nowiny w Poznani wytiskne!

Wýjew pátý.

Jawana. Salefka. Předešlí.

Jawana a Salefka (skwostně ozdobeny přikwapí.) Mamá! ach, mamá!

Jehida. Slušně, slušně! swému stawu, a welikému powolání swému přístojně!

Jawana. Ach, mamá! jaký to bohatý, jaký to šlechtický wůz!

Salefka. Čtwero koní, jako hawran černých!

Jehida. Slečny! hodna jest roditelka Waše, aby Wám w řadě nejprwnějším štěstí přála. Od dneška jest jedna z Wás statečnicí. Statečnice! swobodná paní na welikém panstwí! Wšickni naši soukmenowci, co jich koli za tisíc let zemřelo, we hrobech swých radostí poskočí! — Awšak prwé musím z nejbližšího okolí našeho zlého ducha wyobcowati. — Efronie!

Efronia (nechá práce a poslouchá.)

Jawana. Ten bazilišek jest mezi námi!

Salefka. Pryč s ní, mamá! Ona má šotka, který wšecky mužské okouzluje.

Jehida. Efronie! prawím. Kliď se do druhého poschodí. Tam se uber do dětského bydlistě; zabýwej se se slečinkou, s mladým pánem, budoucí hwězdou rodu našeho. Woz je, nos je, hrej s nimi; awšak pamatuj si: sejdeš-li jen jediným stupněm: poletíš přes wšecky schody až do kuchyně na přízemí! — Odejdi!

Efronia (přistoupí k ní.) Milostpaní! nelaskawá, nepřátelská a welmi bolestná jest tato Waše rozpásaná wláda; awšak že dobrotiwý pan ujec kázal wšecku nesnáz trpěliwě snášeti: poslušná díwka jeho jde do dětského bydliště. (Pomalu odchází.)

Jehida. Poslušná díwka jeho! Tato hrubá opowážliwost!

Jawana (k mimojdoucí Efronii.) Ty osnowadlo hříchů a neswornosti!

Salefka (taktéž.) Ty studu prázdná žebračko, na oči mi nechoď!

Jehida. Slečny!

Jawana a Salefka (hrnou se obojí stranou k ní.) Mamá! mamá!

Jehida. Nejosudnější chwíle se zjewila. Ukažte,

4*

jakého jste rodu, jakého ducha, jakowých to mrawů. Wším půwabem, wšemi wnadami outok na něho udělejte, a whodiwše mu jedna nebo druhá ohlaw na krk pozlacený ostražně se mějte, ať se tak snadně z Wašich smyček newywlíkne.

Jawana (pro sebe). O Hárane! budeš toho litowati.

Salefka (taktéž.) Pane z Eseku! pod naší láskou se země boří! (Pokročí k Jawaně, tak že obě sestry w lewo wedle sebe stojí.)

Wýjew šestý.

Rahuel. Efron. Předešlí.

Rahuel (we dweřích.) Brimborium! brimborium! na přestrojení jest dost času. Jen wejděte, jestiť to tady bydliště domácí paní dámečky.

Efron (wkročiw, nejprwe před matkou, potom pak před dcerami poněkud nehlazeně se pokloní. Na to pokročí k Jehidě a ruku jí políbí.) Wy jste zajisté korunka tohoto bohatého domu? paninka ode wšech měšťanů, obchodníků, šlechticů — ano — ode wšech šlechticů tohoto města stejnou poctu berouci? Naše paní Wás srdečně

pozdrawuje; náš mladý pán Wás slaďounce líbá — i ne tak! to se týče dcerušek — náš mladý pán Wám ruku líbá, a já Wám wšecku wšudy úctu, wážnost, šetrnost — ano wšecku wšudy šetrnost s welikou poklonou podáwám.

Jehida (s nepatrným úklonkem.) Wítejte mi, pane jednateli wznešeného domu našeho oswíceného přítele! — Hle! tu Wám uwádím swé spanilomyslné slečny —

Rahuel (stoje w prawo wedle ní, polotajně.) Brimborium! kdo oulisně chwálí, ten by rád prodal. (Přejde w lewo, tak že se, o krok hloub, mezi dcery a ostatní dwa postawí.) To jest má starší dcera J a w a n a, a to mladší, slowe S a l e f k a.

Jehida (pro sebe.) D c e r y! Každý sprosták má dcery. Co si o sličnosti mrawů našich pomyslí!

Efron. Wám tedy, krásné slečinky! náš mladý pán to slaďounké políbení posílá. Mám prý si Waši důwěrnost, Waši náchylnost — ano — Waši náchylnost wydobýwati, a o tom pracowati, abych — jak pak mi to řekl? — ano! aby duch, totiž dárce zdaru blahodějného, liboswornost hlasů i citů wespolně do našich myslí i prsou wlil, wtělil a wštěpowal — ano — wlil, wtělil a wštěpowal — slyšíte, že jsou to myšlénky, které jsem w hlawě co nositi měl. (K Jawaně.) Wy jste — jak pak bych to řekl? — ano! Wy jste wzor krásy a panenského jemnocitu, a -- jak daleko

modrým Wašim očkem prohlédám — stwořena k tomu, abyste — i jak pak jsem to jednou četl? — ano! abyste do srdce šťastného manžela a do jeho domácnosti cheruba bláhy i spásy uwedla. S Wámi jsem hotow. (Pokloní se.)

Jawana. Zawání to poněkud pochlebenstwím, můj bystrozraký pane! nicméně budiž od této chwíle bedliwou pílí a péčí mou, abych se znatelského úsudku toho dostojnu proukázala.

Efron (k Sálefce.) Ejhle! jaký to duševní swět z Wašeho zraku na mne se díwá! Wy nejste toliko obraz spanilosti; ale i ušlechtilých, jakýchsi wznešených powah, ustanowena a dospělá k tomu, abyste hojnostmi ducha i statků obdařeného muže zlatým bleskem wážnosti a — a — ano! wážnosti a důstojnosti osláněla, totiž oswěcowala. Zatím dost toho; widíte, že we mně wšecky nerwy praskají, kterak se namáhám.

Salefka (welmi dworně se pokloní.) Weliká to zajisté a wýtečná poklona, takowá to, můj spanilomyslný pane! že mi jednak twáře zardíwá, jednak we mně touhu a pewné předsewzetí budí, abych té wýsosti, na kterouž mne stawíte, předně dospěla, potom pak k oswětě swé domácnosti a swého národu na ní se oswědčila.

Jehida. Mladý pán tedy zdrawý?

Efron. Jako já.

Jehida. Na těle i na duchu?

Efron. Tak jako já.

Jehida (pro sebe.) O něco wíce by neškodilo!

Jawana (z jedné strany.) Ještě mladý?

Efron. Jako já.

Salefka (přikročí z druhé strany k němu.) Weliký či malý?

Efron. Tak jako já.

Jawana. Weselý či oprawdowý?

Efron. Práwě tak, jako já.

Rahuel. A tak dále! — Nuž, wážný pane jednateli! nyní wíte, s kým jednati máte, a wolno Wám budiž, jak s matkou, tak i také s dcerami k obchodu tomu, který Wás sem přiwedl, ostražně přikročiti. Přijde-li čas k pečeti a k žehnání: nezapomeňte mne o tom zprawiti. — Teď, líbí-li se Wám, zawedu Wás do hostinských pokojů, tak abyste ten obtížný Wám pocestní oděw odložil.

Efron. Ano, srdečný pane! Prawil můj mladý pán: „Uctiwost a wážnost — ano, dobře! — uctiwost a wážnost Ti kážou, abys o cíl a úmysl cestowání swého nezawadil — jeho wlastní slowo, abych n e z a w a d i l — pokud se milostpaní i slečnám co nejslušněji a nejzpůsobněji nedostawíš. I pročež půjdu, slušně a způsobně se obleknu, a pak uwidím,

co se dělati dá. (Na wše strany se jako cwičeně pokloní a s Rahuelem odejde.)

Jawana. Mamá! co soudíte o tom nedozwuku?

Salefka. To jest boží dřewíčko! odříkáwal swé poselstwí, jako malý školáček, w potu a w strachu.

Jehida. Slečny! základ štěstí Wašeho jest hluboký a pewný! Z toho chuďasa mluwil ženich sám, kterýžto Wás nepozorowán widěl a poznal, a nebo si popisy Waší osobnosti zjednati uměl. Jedna jste se mu zjewila jako anděl, druhá jako cherub; jedna žiwoucí ctnost, druhá wtělená důstojnost. Rychle každá k swému zrcadlu! We skwostnosti roucha nesmí nás ubohý pan jednatel zastíniti. (Odejde w prawo.)

Jawana (pro sebe.) U mne se mu tedy líbí: „panenský jemnocit!“ To jest také ten prawý klenot, po kterém jeden každý rozumný jinoch touží a sahá. — Ubohý Hárane, Tobě jsem nebyla souzena! (Odejde.)

Salefka (sama, hrdě sem tam přechází.) „Nejen obraz spanilosti, ale i ušlechtilých, jakýchsi wznešených powah! — dospělá k tomu, abych hojnostmi ducha i statků obdařeného muže zlatým bleskem wážnosti a důstojnosti osláněla!“ — Osláněla, totiž, jako slunce na nebi, každodenně nad ním wycházela a zacházela! — O ty swěte poznaňský, jak jsi ty mrzký a malicherný! w těchto swých prstech bych tě roz-

trolila! — Rozumím Wám, pane jednateli, nacwičený papoušku! Dlouhý smysl Wašich krátkých slow jest: „Wy jste ta jediná, slečno! jenžto welikým panstwím, jeho zámkem, jeho dwory, luhy a hwozdy, jeho stády a poddaným lidem; Wy jste ta jediná, slečno! jenžto jeho zlatem a stříbrem, jeho towárnami, přádelnami, sklenárnami a brusírnami; Wy konečně ta jediná, slečno! jenžto jeho palácem o čtyrech patrách, a nádhernými jeho domácími besedami důstojně a wznešeně dowedete wládnouti!“ — Pane z Eseku! zůstaneme přátelé. Budiž Wám časem popřáno, touliti a chouliti se ke mně. Když budete zimou mříti: přijďte se na zlatém paprsku mého slunce ohřáti! (Hrdě odejde.)

Wýjew sedmý.

Weliký předsínec w druhém poschodí. W lewo stůl, u něho sedadlo. Hlawní wchod w prostředku. W prawo dwéře do dětského bydliště, w lewo do hostinských pokojů. — Zatím přiblížil se wečer. U prostřed wisící a hořící lampa dosti wšecko oswěcuje.

Efronia (přijde z dětského bydliště a na wše strany bedliwě se ohlíží; pak sedne ke stolu, wytáhne kus bílého papíru jakož i tužku, a píše s welikou rychlostí. Na to složí

papír a opět ho schowá.) — Stalo se. Stůj pewně, úmysle můj! Žádnými slowy, žádnou wlídností ujcowou wywrátiti se nedáwej! — Ach, drahá máti! zajisté že z nadehwězdných pruhů na mne se díwáš, a lituješ snad toho, žes hluboké a oprawdowé city, žes hrdé wědomí nezkalené počestnosti a ctnostného žiwobytí swatou ochotností do prsou mi pěstowala, tak že se má celá jsoucnost tomuto zlému, nehodnému a potupnému se mnou nakládání s tou největší oškliwostí protiwí! — I ta pěstounka, má nejbližší dozorkyně, jenž do dítek ujcowých jádro a zárody šlechetného žiwota wštěpiti má: i tato cizomrawná, cizojazyká wychowatelka jest bez ženského i bez lidského soucitu!

Wýjew osmý.

Efron. Efronia.

Efron (přewlečený otewře wchod w lewo, a pomalu se blíží. Pro sebe.) Kdo to tady pěje hlasem tak žalostiwým?

Efronia. Co se se mnou stalo! Kam jsem se poděla?! Mně jest ouzko! Slzy z očí a krew ze srdce roní, a žádného soustrastí, žádného oučasten-

stwí! — O! kdo mne, nešťastnou, wywede z tohoto neblaženého přístřešku! (Položí hlawu na stůl a pláče.)

Efron. (pokročí až k ní.) Třebas já, jste-li skutečně nešťastna.

Efronia (leknouc se wyskočí. Pro sebe.) Pro dobrý Bůh, nebyla jsem sama! (Chce do dětského bydliště.)

Efron (wejde ji w cestu.) Jaké to neštěstí Wás potkalo? Ublížilo se Wám?

Efronia. Odpusťte, pane! Newěděla jsem, že mimo nás w tomto poschodí někdo jest bytem. Byl-li jste slyšícím swědkem mého stezku a žalowání: o, pro milosrdenstwí, ježto každého člowěku šlechtí, nezjewujte to w tomto domě žádnému!

Efron. Aniž pak, když bych sušící wětřík na slzy Wašich očí; a kojitelný balzam na rány Wašeho srdce získati Wám mohl?

Efronia (ostražitě awšak upřímně na něho se díwá.)

Efron. Nemámť sice práwa k Wašemu tajemstwí; awšak soustrastí cítím, a pln jsem dobré wůle, s mužným rozmyslem Wám býti pomocným a prospěšným.

Efronia (sklopí oči a přemejšlí.)

Efron (stranou.) To čarokrásné kwítí w jejím obličeji! Nikdy jsem tolik wýrazu oka, nikdy tolik spanilosti díwčích twáří newiděl! (Hlasitě.) Mluwtě! wěříte-li ještě w šlechetnost lidskou: swěřte se mi.

Tajemstwí Wašeho — budiž sebe swětější a důležitější — strahowitě a swědomitě šetřiti budu: tak jako že w spokojenost duše tady i na onom swětě doufám.

Efronia (odhodlaně.) Ano! mužná powaha a ušlechtilá mysl z oka Wám swítá. Wyť neshluknete ještě wíce mraků na můj bez toho jasna prázdný osud! Nesrazíte mi ruku, an widíte, že w hrozné ouzkosti s wlnami se potýkajíc křowiska se chytám! (Sahá po papíru.)

Efron (stranou.) Tato blahozwučnost, tato liboswornost hlasu a citu! (Hlasitě.) O nikoli! Raději obě ruce Wám podám, a buď Wás wyswobodím, aneb s Wámi we wlnách těch utonu!

Efronia. Nesmím se tu žádnému swěřiti; a pročež prosím a žádám Wás, tak abyste dobrotiwě tyto řádky —

Wýjew dewátý.

Jektan. Předešlí.

Jektan (wekrade se sem.)

Efron (zpozoruje to.) Nuž, co jest?

Jektan. Ptám se milostpána, zdali nic neporoučí. (Jde blíže.)

Efron. Kdo jsi?

Jektan. Kdo jsem? Jsem domácí Wšudybuď a Nikdeseď. Milost pána jsem z wozu přestěhowal sem.

Efron. Za to se ti odcházeje slušně odměním.

Jektan. A teď přicházím, bude-li zapotřebí, čistiti boty a šatstwo.

Efron. W noci? — Mám swého posluhu.

Jektan. Jemu také s radostí posloužím.

Efron. Wyhni se mu, nechceš-li, aby kladiwem swých pěstí službu twou si zapowěděl.

Jektan. S wděčností to přijmu.

Efron. Diwná pochoutka!

Jektan. To jest obliba. Bez toho wím, žeby mne milostpán každou ránu toho kladiwa dobře zaplatil.

Efron. Slowem, nemám ničeho zapotřebí, jdi!

Jektan (jde, wrátí se ale.) Wlastně měl jsem se zeptati, načby Efronia k wečeři měla chuť.

Efron. Jaká to Efronia?

Jektan. Nu, milostpán newí, s kým mluwí. Tato nowá naše panská, čili chůwa, čili —

Efron. To lžeš!

Jektan. Lež má krátké nohy, daleko neujde. Ze lži lidé neumírají; jen že potom wíry nemají.

Efron (k Efronii.) Zkážete něco?

Efronia (wrtí hlawou.) Na mne se tady ohled nebere.

Efron (k Jektanowi.) Patrno tedy, žes newolaný a newítaný příchozí. Jsi zisku žádostiw?

Jektan. Každé ptáče swým zobáčkem syto.

Efron (dá mu peníz.) Tu! — Přišel-lis sem na zwědy, welice jsi podklesl. Jdi!

Jektan. Nu, nu! Wšak on má kůň čtyry nohy, a předce klesne. (Jde, leč nawrátí se.) Jektan wede obchod; leč neloudí peníze za darmo z kapsy.

Efron. Co chceš ještě?

Jektan. Ten rýnský si zasloužiti.

Efron. Jak?

Jektan. Co myslíte, milostpane! zač Wás tady pokládají?

Efron. Za jednatele.

Jektan. Ej! Jednatel může, a má býti důwtipný muž.

Efron. A oni mne mají za sprostáka?

Jektan. Nejsem tak smělý, abych milostpánowi odmlouwal. (Odejde.)

Efron (wyprowází ho až ze dweří, díwá se poněkud za ním, pak se wrátí.) Diwná to, neobyčejná náhoda.

Efronia (zaslechnuwši to.) Jaká to náhoda?

Efron. Že Wám říkají Efronia.

Efronia. To se nestalo náhodou.

Efron. Ale já se jmenuju Efron?

Efronia (podíwá se mu do očí.)

Efron. Awšak ty řádky. Komu je mám odewzdati?

Efronia. Mému panu ujci. (Podá mu papír.)

Efron. Kdo jest to?

Efronia. Pán w tomto domě.

Efron. Co slyším —? Wy jste z jeho sestry dcera?

Efronia. Z jeho newlastní sestry.

Efron. Ale předce ze sestry, a služku tady z Wás udělali? Efronie! z Wás, jenžto byste, nedím, jimi wšemi wládnouti; leč alespoň s oběma dcerama stejného práwa a chowání užíwati měla?

Efronia. Jsem chudá, ošiřelá díwka.

Efron. Bohatá jste! bohatá na ctnosti, na sličnosti ducha i citu. Osiřelá jste? Aj, toť je tím wíce powzbuditi má, aby Wám ztrátu drahých rodičů — to nejwětší neštěstí, co se s díwkou bez ochrany potkati může — s tou nejwětší wlídností a šetrností ulehčowali.

Efronia. Matka i dcery — ačto jsem dnes přišedši ani slowem, ani zrakem kyselost jejich nezbudila — úplnou mírou mne nenáwidí.

Efron. Matka a dcery, záwistí zaníceny, budiž tak! Awšak otec —

Efronia. O, můj drahý ujec jest laskawý, dobrotiwý muž! Přátelsky jest mi nakloněn, on se mne zastane.

Efron. Musí se Wás zastati, a nebo ať práwo k Wám, ješto mu pokrewnost dáwá, mně postoupí, jenžto Wám ochranu, pewný, ocelowý štít z wroucího srdce obětuju.

Efronia. Wy, cizinec —

Efron. Přestanu Wám býti cizincem. Mně jest, jakobych Wás dáwno znal, jakobych s Wámi byl wychowán, jakoby nás swazkowé přátelstwí a každodenního pospolu bytí od dětinstwí byli poutali!

Efronia. Jak jest to možná? Ponejprw Wás widím. Wy nerozumíte mně, já nerozumím Wám —

Efron. Láska, ctnost a krása mluwí, jako hudba, wšesrozumitelně.

Efronia. Láska —? Krása —? (s úžasem naň hledí.)

Efron. Ano, Efronie! Tys klenot, tys drahý kámen sličnosti a spanilosti ženské! —

Efronia. Nesmrtelné hwězdy! Co slyším?! Kdo koli jste, dejte mi písmo mé nazpět!

Efron. Písmo Twé, děwo kouzelná? Ani písmena, a kdyby mi ujec Twůj wšecky swé statky za ně podáwal! Neboj se, že tajemstwí Twé wyzradím; awšak wladaři toho domu slowo slowem je oznámím,

a odkoupím mu práwo na Twou bytost, na Twou swobodu a Twou celou budoucnost!

Efronia. O té nehody! toho neštěstí! Wywáznuwši z wln zlosti a nenáwisti šílenosti do rukou jsem upadla! (Chce odkwapiti.)

Efron (za ruku ji uchopí.) Ať požádá Twůj ujec! Jediná Twá wnada, jediný půwab Twého oka, Twých twáří, Twého ztepilého zrůstu za wíce stojí, nežli on wšední wýtečnosti ostatního pokolení ženského může oceniti!

Efronia (wytrhne mu ruku, a w celé swé oprawdowosti i nelíbosti se mu postawí.) Swoditeli! odwážný, doskočný, smyslem pominulý! Bohu díky, že diwá wášeň strhla z Wás rouno beránčí; a zjewil jste tak zuby a pařáty wlkowy! Měla jsem Wás za zwláštního šlechetného muže; leč teď widím, že jste wšední, hodnosti mužské nedostojný, tak jako wšickni, s kterými bylo se mi potkati. Widím, a bolestně se hrozím, že neprawost sídlem býti může w ušlechtilé nádobě ctnosti a libomrawnosti! Jest to Waše drahé roucho? či Wáš rod, či bohatstwí, co Wám dáwá drzost a práwo: chodobu a prostotu w nectnostech a nešlechetnostech stíhati? Učte se ode mne, opuštěné, osiřelé díwky: čest a wážnost pro ctnost míti, byť byste ji pod slaměnou střechou našel, aneb w bídném rouše žebroty! (Odkwapí do dětského bydliště.)

Efron (sám, stojí chwílku co zmámený.) — Co to bylo? — Jest můj mozek dýkou projatý? Či mne wír uchwátil, a nosil mne w mraku pluém powětří? — Krew se we mně waří; oči bělmem potaženy nic newidí, nežli tady, tam i onde tu čarownou postawu! (Mne si čelo.) — Jaký to dojem na mne učinilo! Zoujímá to celou mysl, celou duši mou! — Bylotě to jakési předtušení rajské blaženosti, a teď —? (Uwidí papír w swé ruce.) Ha! To jest písmo její drahé ruky, na jejím srdci spočíwalo. — (Proti dweřím w prawo.) O, díky Tobě, hwězdo čistá! Díky tomu nedorozumnění! W zápalu hněwu sprawedliwého byla jsi mnohem krásnější! milowání mnohem hodnější! (Odejde w lewo.)

Wýjew desátý.

Práwě tak weliký předsinec w prwním poschodí. Hlawní wchod jest w prostředku; w prawo, hodně do předu, jeden postranní. Wečerní tma.

Jektan
(zwolna se přikrade wchodem prostředním.)

Teď uwidíš, Jektane! mnoho-li klásků ze swého ranního wýsewku naklidíš. Desátá hodina táhne, milostpaní jela do diwadla, wečeřeti se bude až po

jedenácté, a milostpán se od swých zápisků a oučtů nehne, kdyby mu desítiloketní blesk pod stolicí zaburácel. — Kdybych se byl jen nahoře (ukazuje prstem ke stropu) k našemu hostu a k Efronii zdařileji přikradl: kdo wí, jakbý se byl obchodek podařil! — Ej! kdyby nebylo kdyby: nebyloby chyby! — Tiše! tu za dweřmi (ukazuje w prawo) něco šustí. (Krade se do zadu.)

Wýjew jedenáctý.

Jawana. Jektan.

Jawana (přijde wchodem postranním, na wlas oděna jako Efronia.) — Hm! hm! — Ještě tu žádného není. Doktor tedy ještě u zajeté ženy sedí. Awšak přijde; neboť jest muž od slowa, a zůstane ním i také w newěrnosti! — Krejčí šťastně kacabajku ušil, a do mého pokoje ji přestěhowal, aniž kdo co ucítil. Doufám, že mne bude bezpečně za Efronii pokládati. — Ačkoli mi nic po tom není, zdali se we dne, nebo w noci; s Efronii, čili s Jutou; w předsínci, čili na ulici schází; já jsem s Wratislawským tak dobře jako zasnoubena, a odjedu na jeho panstwí: awšak dosti-

hnouti a přeswědčiti ho chci, tak aby práwo a důwodná předhůzka zrady a newěrnosti na mé straně zůstaly. (Dostala se tak w lewo až na kraj.)

Wýjew dwanáctý.

Salefka. Předešlí.

Salefka (taktéž z prawé strany, a nápodobně jako Efronia oblečena.) Wšecko ticho. — Slyš! (Bije deset hodin.) — Desátá odbila. — Pěstounce jsem nařídila, aby Efronii w tuto chwíli z dětského bydliště nepouštěla; z té strany tedy netřeba se jaké nehody báti. — Awšak ty, welmocný duchu weliké mé budoucnosti! jenžtos mne z tolik tisíců israelitek wybraw na báň chrámu slávy a dworské skwostnosti wynesl: rozprostři širokou peruť swou, a ukrej mne tak, ať domácí lid, ať obywatelstwo tohoto města, obzwláště pak Wratislawský jednatel nikdy se nedowí, co se tady touto wečerní dobou dělo! — Nezasluhujeť pan z Eseku tohoto ohledu; neboť dnešní den nesmírnou kotlinu mezi námi wymlel: awšak hodlám ještě wítězstwí nad ním slawiti, a we wítězstwí tom na celý wezdejší žiwot s ním se rozloučiti.

Jektan (po stěnách se šoupaje do předu až w prawo ke dweřím se dostal.)

Salefka (jenžto pomalu kráčíc a mluwíc k Jawaně se přiblížila.) — Aby tak nepřišel, a nebo dokonce na místě jeho Wratislawský — ha! co widím? tu stojí Efronia! Ta ještěrka se pěstounce předce z rukou wywinula.

Jawana. (Rozumí se samo sebou, že obě tiše, takořka šeptmo mluwí.) Tu se mi něco míhá — to jest Efronia! ten had! Jektan mluwil prawdu. Ji musím dříwe zaplašiti. (Hlasem změněným, hlubokým.) Efronie!

Salefka (taktéž.) Efronie!

Jawana. Pro wšecky hrůzy a strachy, to není Efronia!

Salefka. Čáry a kouzly, to nebyl její hlas!

Jawana. Nebe budiž milostiwo, widím sebe samu před sebou!

Salefka (pomalu nazpět ke dweřím w prawo postupujíc.) Duchowé lásky mne trestají, a udělali ze mne dwě Efronie!

Jawana (opět hlasem hlubokým.) O stíne! a nebo co jsi, promiň mně jen tenkráte mou smělost! (Kráčí zwolna za sestrou.)

Salefka (taktéž.) O duchu! aneb jak tebe nazwati mám — odpusť mi jen dnes tu opowážliwost.

Jawana (pro sebe.) Kolena se mi chwějí — ono to po mně blekotá!

Salefka (taktéž.) Zlý duch jest to w mé postawě, a ouškleбně se mi posmíwá.

Jawana (hlasem hlubokým.) Smiluj se ti nade mnou! Dáš-li se tak smířiti: wěz, že s celým srdcem k staré lásce se nawrátím.

Salefka (taktéž.) Měj outrpnost s mou ouzkostí! Mohu-li tě tak zažehnati: zůstanu prwnímu milowníkowi wěrná.

Jawana (pro sebe.) Hu! jakou to má ošklíwou twář!

Salefka (taktéž.) Běda! jaký to má hnusný obličej!

Jawana. Jako z dwou wýhní z očí tomu oheň srší!

Salefka. Wlasy tomu na hlawě stojí, jako hřebíky!

Jawana. Zuby to má, jak diwoký wepř!

Salefka. Teď to má tři hlawy — w každé hlawě welkou tlamu —

Jawana a Salefka (najednou.) Nebe, budiž milostiwo! pomoc! pomoc! (Hrnou se k postranním dweřím.)

Jektan (skočí mezi ně a uchopí každou w tejle za kacabajku.) Stůjte!

Jawana a Salefka. Ach!

Jektan. Co jsou to tady za obludy? Co se tady plazí po noci a po tmách? — Zloději! lidé! kde jste kdo, zloději!

Jawana (zacpáwá mu rukou hubu a mluwí mu do ucha.) Hlupáku, to jsem já.

Jektan (odtrhne hlawu od ní.) To wím, žes to ty!

Salefka (takléž.) Mezku, to jsem já!

Jektan. Sůwo, dračice, to jsem já!

Jawana (do ucha mu.) Jsem domácí dcera Jawana!

Jektan. Chamajda jsi!

Salefka (taktéž.) Jsem Twá slečna Salefka!

Jektan. To může každá straka říci. Po tmě, jako w noci!

Jawana a Sálefka (každá do jednoho ucha.) Zejtra Ti dám twrdý tolar!

Jektan. Nemáte ouwěrku! dejte šátky, prsteny, náušnice, od zejtřka žádný není žiw! — Co? Bráníte se? Protiwíte se? Takowá wižlata do Waršawy donesu!

Jawana a Salefka (tak dlouho sebou cukají a trhají, až se wyslíknou, nechají mu kacabajky w rukou, a wchodem w prawo utečou.)

Jektan (sám.) Éh! Slečinky utekly, a kacabajky nechaly w zástawě. Ty mně musejí draze wyplatiti; sice to powím doktorowi, Esekowi i wratislawskému

hostu! — Ale co —? Má již býti po wšem? Kde zůstali páni milowníci? Ti by měli beze wšeho cła upláchnouti? Můj obchod měl by se již na kůtě uložiti? Toho polského israelitu bych rád widěl, jenžto by píšťalky neřezal, když sedí w rákosí. (Počne křičeti.) Ohy! Běda! Stropy na mne padají! Pomoc! Pomoc!

Wýjew třinácty.

H á r a n. E s e k. J e k t a n.

Háran (přikwapí prawou stranou.) Kdo tady běduje?

Esek (hlawními dweřmi.) Co se tu děje?

Jektan. O neštěstí! — J á jsem to, ubohý J e k t a n jest to! Tady stojím, pane doktore! čili ležím, čili wisím — ach, sám newím, c o se se mnou děje!

Esek (z druhé strany k němu.) Mluw! co se přihodilo?

Jektan. Ach, pane doktore! Neznáte žádných obwazků na ztracenou duši?

Háran. Zpamatuj se! Co Tě zbawilo smyslů?

Jektan. Znal jste mé smysly, pane doktore! Zwoníwali jak stříbrný zwonok — ti tam! ti tam! —

Oči mám strhany — já Wás newidím, žádného newidím!

Esek. Hlupáku, wždyť jest tmawá noc! Mluw, swou ctí se dokládám —

Jektan. Ach! Přišel jsem — práwě odbila desátá hodina — chtěl jsem se přeswědčiti, zdali (wykřikne) Efronia —

Háran a Esek (drží mu hubu.) Nehulákej, ať to někdo neslyší!

Jektan. Musím hulákati, pane doktore! Ono mne to ujímá! Řeže mne to, kouše mne to, píchá mne to, štípe mne to —

Háran a Esek. Co? Mluw, co?

Jektan. Připlynu sem, jako pěna; myslím na pana doktora w prawo, na pana z Eseku w lewo, a (wykřikne) w tom! — Hu! Já jsem zlosyn, hroby se pode mnou otwírají!

Esek. Tys newrhlec k promrzení, swou drahou ctí se dokládám!

Háran. Powídej dále, w tom?

Jektan. W tom se mi zjewí — dwě strašidla!

Háran. Přízraky Twé bojácnosti!

Jektan. Dwě šeredná, ohyzdná strašidla. Jedna byla má zemřelá matka, druhá byla má babička. Ach pane doktore, musím umříti!

Esek. Wšickni musíme umříti, swou drahou ctí se dokládám!

Jektan. Ale kdy?

Háran. To newíme.

Jektan. To jest to! — Ty na mne wyšklíbly špičaté zuby, wytasily na mne klikaté pazoury, pokousaly mne, podrápaly mne, pucuchaly mne, a pak! —

Háran a Esek. A pak?

Jektan. Pak zmizely, nechawše mně každá kacabajku w ruce! (Drží každému kacabajku nad oči.)

Háran (pro sebe.) Jedna náleží Efronii! Co jest w tom za šibalstwí?

Jektan. Není to má smrt? A to se mně stalo we wěrné, swědomité službě pana doktora, pana z Eseku —

Háran a Esek (dáwají mu peníze.) Tu máš, zapí to!

Jektan. Nemám rukou! S těmi kacabajkami musím do hrobu! — Tady jsou mé kapsy.

Háran a Esek (dar swůj každý do jedné kapsy mu wstrčí.)

Jektan (křičí.) Ach, nastojte, hodinka smrti! Slituj se Wám, kde kdo lidskou ledwinu máte!

Háran a Esek. U wšech wšudy, nedělej powyku!

Wýjew čtrnáctý.

Jehida. Rahuel. Jawana. Salefka. Sloužící. Předešlí.

Jehida (přijde hlawními dweřmi, tak, jak přijela z diwadla.)

Sloužící (před ní s dwěma hořícíma swícema, ježto postawiw na stůl do zadu odejde.)

Rahuel, Jawana a Salefka (přikwapí postranními dweřmi.)

Jawana a Salefka (zůstanou w prawo wedle sebe státi.)

Esek. Tu to máme, swou drahou ctí se dokládám!

Jehida (wkročiwši.) Jaký to syrowý ryk w mém krasocitném domě!

Rahuel. Komu tady jde o žiwot?

Háran (k Jektanowi.) Nepowídej, proč jsem tady!

Esek (taktéž.) Neprozrazuj mne! Dostaneš dwa tolary, a umřeš-li, skwostný kámen na hrob, swou drahou ctí se dokládám!

Háran. Diwná to příhoda, jemnostpaní!

Esek. Neslýchaná, swou drahou ctí se dokládám.

Rahuel (k Jektanowi.) Jak jsi přišel k těm kacabajkám?

Háran. Jest celý wyděšený, smyslem pominulý. Prawí, tu w těch místech že se mu we tmách zjewily dwě ohyzdná strašidla.

Rahuel. Brimborium!

Jawana (ťukne loktem sestru.) Strašidla!

Háran. Matka jeho prý a babička. Pocuchawše ho nechaly mu každá kacabajku w ruce.

Rahuel. Brimborium! Kdyby ty kacabajky uměly mluwiti!

Jawana (pro sebe.) Nebe nedopouštěj!

Jehida. Pošetilost a nebo šibalstwí. W tom zajisté Efronia má swůj weliký podíl.

Jektan. Ach! Efronia nenosí dwě kacabajky!

Jehida. Mluw! Jest-li Tobě chléb w mém domě milý: nezapírej! Nebyla tady touto wečerní dobou?

Jektan. Ach, milostpaní, jsem syn smrti! Hrob na mne otwírá swůj studený otwor, smyslowé mi jdou šourem; leč tolik ještě dobře wím, že jest Efronia w druhém poschodí, a že se od tam tud nehnula.

Rahuel. W druhém poschodí —?

Jehida. Nu ano, w dětském bydlišti.

Jektan. Wedle, wedle!

Jehida. Co, wedle?

Jektan. Co se chodí do hostinských pokojů, w předsínci.

Jehida. Co tam má dělati?

Jektan. Také jsem si to myslil. Stála tam s Wratislawským hostem.

Jehida. Co —?! I k tomu se již také dotřela?

Jawana (pro sebe.) Mnoho štěstí, pane jednateli!

Salefka. (taktéž.) Hahaha!

Jehida. A co spolu dělali?

Jektan. I nu, powídali si, smáli se na sebe —

Rahuel. Efronia se smála? To mne těší!

Jehida. To Wás těší?

Rahuel. Aspoň wím, že se umí také smáti!

Jehida. Dále, dále!

Jektan. Když se hodně pochechtali: tu mu Efronia dáwala —

Jehida. Co mu dáwala?

Rahuel. Mluw, utrhači! co mu dáwala?

Háran a Esek. Wen s tím!

Jektan. Tu mu dáwala —

Rahuel, Jehida, Háran a Esek (mezi tím, co se Jawana a Salefka potutelně smějou.) Co —?!

Jektan. Kousek papíru.

Rahuel (odwrátí se.) To stojí za řeč!

Jehida. Za tím něco wězí. (K sloužícímu.) Ať se Efronia w tom okamžení dostawí!

Sloužící (odejde.)

Wýjew patnáctý.

Sebron. Předešlí.

Sebron (s listem w ruce.) Milostpaní! mám se chystati k wečeři?

Jehida. Za malou chwílku.

Sebron. Tu jest také list. Přikwapiw s ním poštowský, prawí, že jest na spěch.

Rahuel. Sem s ním! (Otewře a čte.) „Můj drahý synu!“ — Co jest to? (Čte několik řádků pro sebe, zawře a díwá se na nápis.) Brimborium! list nenáleží mně. (Wezme Jehidu za ruku, wede ji hodně do předu, a pak polotajně.) Pojďte pak sem, paní dámečko! Jak jsem sám pro sebe se domejšlel, tak také jest.

Jehida. Co jest?

Rahuel. Náš wratislawský host není nikdo jiný, nežli —

Jehida. Nežli —?

Rahuel. Nežli prawý, jediný, žiwotný syn mého přítele.

Jehida. Jest-li možná — ?

Rahuel. Tiše. O d n á s se to žádný nemá dowěděti, pamatujte si to, ž á d n ý! List mu odewzdám před wečeří sám, a přiznám se mu, jak se stalo, že jsem ho rozpečetil.

Jehida. Ha! a j e h o již ta lichoples, ta čarownadná ochechule do swé swodné sítě zapletla!

Wýjew šestnáctý.

E f r o n i a. P ř e d e š l í.

Jektan. Tu jest t ř e t í kacabajka!

Efronia (pokročí.) Milostpaní! ráčila jste nařídití —

Jehida (podíwá se na ni, pak pro sebe.) O, ta mamu plná obluda! jak zadumčiwě, jak oprawdowě, jak newinně wyhlíží! (Zlostí přemožena.) Pryč s ní! ať ji nahoře newidím! Mezi dolejší čeleď! do kuchyně s ní!

Rahuel (hněwiwě.) Brimborium!

Háran. Co proti Wám přečinila ta nešťastná děwa?

Esek (polohlasitě.) K politowání jest, swou drahou ctí se dokládám!

Jehida (rukou za sebou poroučejíc.) Pryč mi s očí! Do kuchyně! do kuchyně!

Efronia (oči k nebi pozdwihne a odejde.)

Jehida. Na mne jdou mdloby — hlawa se mi kotoučí — smyslowé mne pomíjejí — to jest příliš mnoho! (Potácí se w prawo ke dweřím.)

Jawana a Salefka (běží jí na pomoc a s ní odejdou.)

Háran (k Rahuelowi.) Žarliwost jest opojný jed!

Rahuel. A ona tou nešťastnou wášní celý dům již nakazila. Rozwěstí-li se to po městě —

Esek. Jektanu a Sebronowi zabedním ústa, swou drahou ctí se dokládám.

Wýjew sedmnáctý.

J a w a n a. P ř e d e š l í.

Jawana. Doktore! ach, drahý doktore! pomoc, pomoc! nesmírné křeče! mamá umírá! (Opět odběhne.)

Háran (rychle za ní.)

Rahuel. Brimborium! brimborium! (Chwátá za nimi.)

Esek. Z dnešního stolowání nebude nic, swou drahou ctí se dokládám! (Odejde hlawními dweřmi.

Sebron. Celý rok jsem byl w Amsterodámu;

ale takowý zmatek před wečeří jsem tam newiděl. (Za ním.)

Jektan (mluwí ke dweřím w prawo.) Přeju, aby dobře chutnalo, potom pak se dobře zažilo! — To byl obchod, jako bohatá žeň! Dnes jsem to jen w čerstwosti do snopů swázal: zejtra budu pohrabowati. (Kacabajky w pozdwižených rukou jako praporce nesa pomalu odchází.)

Opona spadne.

Dějstwí třetí.

Sál z prwního dějstwí. Deset hodin ráno.

Wýjew prwní.

Efron. Jektan.

(Hlawními dweřmi práwě wejdou.)

Efron. Ty prýs byl osnowatelem těch wčerejších mrzutostí a zmatkůw?

Jektan. Mohu já za to, že se milostpán w obchod můj nechtěl se mnou pustiti?

Efron. W čem to máš swůj obchod, čili kramářstwí, čili šantroky?

Jektan. We wšem, milostpane! we wšem. Tady w domě ale obzwláště w těch nejtajnějších tajnostech swé milostiwé wrchnosti a jiných důstojných osob.

Efron. To jest: Jeden Ti zaplatí proto, že tajemstwí od něho přijmež, a druhý proto, že mu je doneseš?

Jektan (ostře se naň díwá.)

Efron. U Tebe jde tajemstwí z ruky do ruky? Kdo dá wíc, ten je má?

Jektan. Ještě jest to samý uzel.

Efron. Neprodal jsi nikdy tajemstwí, které w bedníku wědomí Twého na wěky mělo zůstati zawřeno?

Jektan (přemejšlí.) Nikdy.

Efron. Nikdy? — Tedy w tom nemáš obchod?

Jektan. Milostpane! proč jí kočka myši?

Efron. Že ji wrozený pud k tomu nawádí.

Jektan. Éj! ona by jedla ryby, kdyby se nebála ocasu omočiti.

Efron. Aha! Ty bys také tajemstwí prodal, kdyby ses nebál, že si jednou prsty spálíš?

Jektan. Co jest tajemstwí? Něco, co má tajno zůstati. Kam by obchodník přišel, kdyby je jako jiné zboží prodáwal? Kdeby nabral ouwěrku? Smlčel Petr, smlčel Pawel, a to, že jsem jim nic nepowěděl.

Efron. Jádro tedy ořechu toho jest: Kdybych já byl wčera tajemstwí swé s obstojným poplatkem do Twých rukou odewzdal: nebyla by Efronia w kuchyni; domácí paní nedostala křeče —

Jektan. W š e h o by se bylo uspořilo, až na ty kacabajky.

Efron. Kdyby tak byla umřela?

Jektan. Koupil by si můj pán za deset let panstwí. — Neumře! milostpaní neumře! A ty k ř e č e — nu! ty jsou také blahodějný oučinek mého mistrowského o b ch o d u.

Efron. Aj?

Jektan. Hleďte, milostpane! Domácí paní nenáwidí doktora, jest s ním w nějakém zášti, kdo wí, proč. Ale pan doktor jest doktor! Jak mile ty křeče uchopil za srst: nepustil je z rukou, až je zadusil. Leč ty křeče budou č a s t ě j i přicházeti, a čím blíže bude doktor, tím to bude paní milejší.

Efron. Aha!

Jektan. Nejsem s tím ještě u konce. Bez doktora ona nebude. E s e k jest její p o b o č n í k, její oko, její ucho, její nos; tak žeby w tom swém smyšleném, hrdopyšném swětě ani newiděla, ani neslyšela, ani nečichala: kdyby ho od sebe wyhostila. Nuž! když bez nich bez obou nemůže býti: musí dáti každému dceru; když dá každému dceru: nebude míti, coby dala W á m; když nebude míti, co by dala Wám: dostanete se, jako chmírek lehounký, na swobodu, a když budete na swobodě, přitoulíte se dle líbosti k

newěstě, třeba ona s wařečkou po kuchyni běhala. — Nuž?

Efron. Ty jsi zajisté důwtipná hlawa, a máš wíce než jednoho šotka w žoldu. To byl tedy Twůj úmysl?

Jektan. To byl můj úmysl, a úmysl šlechtí jednání.

Efron. Totě jsem i také já welikým Twým dlužníkem?

Jektan. Milostpán má ouwěrek!

Efron. Wčera jsem Ti jaksi málo dal?

Jektan. Jenom ne sháněnou míru! Wrchowatou, milostpane! a pak se na mne bezpečte. Do ustání, do úpadu hotow jsem pracowati. Pošlete mne do zakleného zámku, jakou to dobou chcete, a byťby tam tolik oblud a příšer bylo, co jich w našem Talmudu wyobrazeno jest.

Efron (hodí mu celý míšek.) Ať neřekneš, žes tady wratislawskému skrblíku sloužil!

Jektan (chytiw míšek.) To jest wrchowatá míra!

Efron (wytáhne zapečetěný list.) Tento list odewzdáš Efronii, a postaráš se o to, aby ho bez swědků a bez překážky čísti mohla. Za Tebou přijdu já. Hleď, abych měl wolný průchod, jakož i také, aby něco newykypělo, a nebo se nepřipálilo mezi tím, co

já budu s Efronií mluwiti. — Jdi, že nechám domácího pána prositi.

Jektan. W kuchyni, milostpane! čeká na mne zwláště trpký obchod.

Efron. Něco trpké příchuti neškodí. — Proč?

Jektan. Éj! chceš-li něco dobrého, moudrého, užitečného podniknouti: o překážky se nestarej! Musel se tam křiworohý bůwol, ten amsterodámský kuchtík zwětřiti, a napadnouti mu, býti Wašim soumilem.

Efron. A to nazýwáš zwětřením?

Jektan. Prawým zběsněním! Jáť také pelynek ani hořec nepolykám, když Efronii widím; ale — jako se každému dřewu nedostane býti fládrem: tak také nemá každý, komu fousy rostou, s knížetem k jedné růži woněti. — Awšak s chutí do toho, jest půl hotowo. Jektan jde napřed, a milostpán má wchod do toho ráje zaplacený. (Jde.)

Efron. Ještě jedno!

Jektan. Račte, milostpane!

Efron. U Tebe prý jakási dwě stejná roucha jsou w zástawě?

Jektan. To jsou ty dwě kacabajky.

Efron. Dones je do mého pokoje, a napiš tam, jak draze se i s lichwou wyplatiti mají.

Jektan (odcházeje na straně.) Jektane! ty šťastnoušku! s diwotwornou čepičkou ses narodil. (Odejde.)

Efron (sám.) S takowou ouzkostí nikdy jsem list nepsal; také jsem ale na žádném ještě tak swatě a oprawdowě zámek i chrám blažené swé budoucnosti nezakládal. — Kéžby se mi jen newinná lest s panem Elbíkem podařila! Pak, doufám, že snadnějším wětrem do přístawu štěstí swého plawiti se budu.

Wýjew druhý.

Rahuel. Efron.

Rahuel. Dobré jitro, mladý pane! — Nuž, jste ještě jednatelem, nebo raději samým ženichem?

Efron. Prosím, abych směl hodinku ještě zůstati jednatelem. Jednatelowo srdce nemá nikdy tak těžké záwaží.

Rahuel. Podle líbosti. Toliko si wyprosím, abyste slowem ženichowým mluwil, nikoli ale mínění jeho jako papoušek odříkáwal.

Efron. Wy jste tedy záwojem tím prohlídl?

Rahuel. Brimborium! jsem w obchodech wše-

likého druhu honěný. Máte prý se mnou co říditi? Týká-li se to díwek —?

Efron. Prozatím něčeho jiného.

Rahuel. Nuž?

Efron. Předně: jak se naše ušlechtilá paní wynachází?

Rahuel. Doktor stojí co wítěz na bojišti. Wšecky její tělesní bolesti zporážel, a ona teď, jak se mile rád domejšlím, sladce spí a odpočíwá. — Za druhé?

Efron. Efronia, chůwa, čili kuchynská, čili jakou to newolnicí we Wašem domě jest, swěřila mi tyto řádky, (drží mu chwílku papír nad oči, nedá ho ale z ruky) a tu jsem náhodou se dowěděl, že jest dcera Jetranowa.

Rahuel. Prawda, prawda.

Efron. Kdo jest ten Jetran?

Rahuel. Byl waršawský obchodník, před pěti roky zemřel.

Efron. Jest wdowa jeho žiwa?

Rahuel. Také na wěčnosti.

Efron. Pod jakou to ochranu dána byla Efronia?

Rahuel. Pod ochranu mou. Nemá žádného, nežli mne, ujce swého.

Efron. Ani bratra, ani sestry?

Rahuel. Žádného.

Efron. Nuž, jaká to šťastná náhoda, že tady obchod, a to příjemný obchod s Wámi mohu zaprawiti.

Rahuel. Jsem žádostiw.

Efron. Nešťastné podnikání jakéhosi A c h a n a, taktéž kupce waršawského, Jetranowa společníka, šwagra Wašeho před patnácti lety o wšecko jmění připrawilo.

Rahuel. Bohu žel! do propasti ho s sebou strhl, ten nešlechetník!

Efron. Neostražný a nešťastný byl, nikoli ale nešlechetný. Tentýž A c h a n přistoupil do služby welikého obchodníka w Amsterodámu, a získaw sobě důwěru, co jednatel na ostrow J á w u se plawil. K neštěstí w Ewropě nechawšímu přidružilo se tam štěstí. W krátkém čase stal se pána swého společníkem —

Rahuel (překwapen.) Jest-li možná —? co předzwídám?

Efron. A z welikého nowého jmění swého zaslal d w a d c e t t i s í c t o l a r ů býwalému společníku swému, Jetranowi, a nebo-li pozůstalé jeho rodině.

Rahuel. Předceť bude někdy za mnoho odpowídati! Neouwěrek, zlá powěst, slzy, bída a nedostatek až do hrobu, nedají se stříbrem zaplatiti! — Efronia, má sestřenice, dwadcet tisíc tolarů — d w a d c e t tisíc, powídáte?

Efron. U nás na hodinu se wyplatí.

Rahuel. To bude radostné užasnutí! Nebude tomu wěřiti, nebude se štěstím swým se moci spřízniti — a má paní dámečka, moje slečny dcerušky! to bude pokrytstwí a licoměrnosti! to bude namydlených slow a propowědí! brimborium! brimborium! (Sem tam horliwě přecházeje radostně si ruce mne.)

Efron (pro sebe.) Nebe budiž pochwáleno, že se to bez úrazu přes jezy mých zubů a rtů přeplawilo. Jestiť to má prwní, a — doufám w Boha — i také má poslední lež!

Rahuel. Ano, mladý, šlechetný pane, to jest příjemný obchod. Spasitelné přinesl jste poselstwí! Pročež také s chutí do práce! — Nekladťe za zlé, že Wás opouštím; ale když krew radostí okřídlena žilami proletuje: tu se klopotem z domu ubírám; pospíchám z towárny do towárny, a do wšeho jakési čerstwější žiwobytí přináším.

Efron. Awšak obáwám se —

Rahuel. Čeho, můj miloušku! čeho?

Efron. Aby se Waše ušlechtilá choť, nebo-li dokonce Efronia sama nedomejšlela —

Rahuel. Nuž?

Efron. Že to snad nějaký ouskočný zámysl, mnou nastrojený —

Rahuel. Brimborium! prawda se ukáže. (Wezme ho pod paží.)

Efron. Ano, bohdá ještě dnes se prawda ukáže. (Odejdou hlawním wchodem.)

Wýjew třetí.

Jehida. Jawana. Salefka.

(Wejdou prawou stranou.)

Jehida (mdle kráčejíc.) Podejte mi lenůšku.

Jawana (přinesši ji postawí se ponèkud w lewo.)

Jehida (posadí se.) Ta waršawská čarodějnice půjde z domu ještě dnes!

Jawana. Papá neswolí.

Jehida. Tak slowe má wýpowěd.

Jawana. Kéžby jí nebylo na swětě, a nebo sem byla nikdy nepřišla!

Salefka. Od té doby, co do domu wstoupila, wtělený rarášek jiskry swáru a nedorozumění w hltawý plamen rozžehuje!

Jawana. Do klína země bych ji wčera byla zažehnala!

Jehida. Ach mé drahé slečny! Co pak já jsem

měla dělati? Na swé wlastní oči jsem widěla, jak ji můj pan manžel líbal! Na wlastní uši jsem slyšela, jak jí skwostný oděw, jak jí zástěrným štítem býti slibowal.

Jawana. To jest něco jiného, papá jest její ujec.

Salefka. A rozšafný, wěhlasný pán; ale —

Jehida. Ale wratislawský host, není-li prawda?

Salefka. Ach, což jest mi w tom ohledu po něm! Pro mne, ať si ji třeba unese! Hahaha!

Jawana. Kéžby již bylo po unešení! Hahaha!

Jehida. Slečny! Napowím Wám slowo, a budete se ze zoufalstwí, z šílenosti smáti, jako jsem já se wčera w křeči swíjela.

Jawana a Salefka (z obou stran se k ní tisknouce.) Jaké to slowo, mamá?!

Jehida. Dosti časně Wám, co w čas bouře rána na zwon, w slechu i w duši zazní. (Sklesne w lenůšce.) Ach, kéž by ten cizinec byl již opět na odchodu! Kéž by bylo wyjednáno, tak a nebo tak!

Jawana. Mamá! Jestli-že wratislawský statečník mne wywolí: prosím, abyste mne milostiwě na panstwí doprowodila.

Jehida. Mé ušlechtilé dítě, nemysli na to! Twůj libomrawný doktor Tebe tak wroucně, a přitom tak

slušně a způsobně miluje — táhlť by jistě za Tebou, wystawěl by si poustewnu proti Twému zámku —

Jawana. Ach mamá! To by bylo romantické, to by bylo wznešené!

Jehida. A umřel by tam na Twé okno hledě, jako rytíř Togenburg.

Jawana. Na tom místě wystawěla bych mu památní sloup!

Jehida. Awšak sloup ten křeče mé by ani nezahnal ani nezažehnal. Doktor, práwě tento doktor jest welikomocný jejich zažehnawatel. On musí zůstati u mne, a pročež Ty u něho.

Jawana. Ale, mamá! to panstwí, ta wrchnostenská hodnost a důstojnost —

Salefka (hodnost luto a důstojnost wítězně na sobě jewí.)

Jehida. Slečno! Dítě! Widělas mne wčera w zápasu se smrtí? Nebudou teď ty sukowité křeče, jako mořské ptactwo korab, důstojný náš dům oblétati? Mohla by ses kladiwa chopiti, a dwanáctero hřebíků najednou do mé rakwe zabiti? Nekáže Ti zákon swatý, nekážou Ti ušlechtilí mrawowé: šetřiti mne, hleděti mne, tak abys mne dlouho ku bláze a okrase našeho domu, k oslawě a zwelebení celého národu zachowala?

Salefka. Proto nám domy, zámky a statky

wratislawského neujdou. Jsemť tu ještě já, jenžto — jak jednatel sám welmi důmyslně zpozorowal — k těmto jasnostem a welikomocnostem takořkouc jsem zrozena.

Jehida. Ach, má drahá, zdařilá slečno! Ty newíš, jak newyhnutelně potřebný mi pan z Eseku jest, jenžto se láskou bezpříkladnou k Tobě celý rozplýwá. Wšecky swé rozmanité a důležité obchody jeho bystrozraké horliwosti swěřuju a odewzdáwám. — Awšak — abychom spojiwše se s tak proslaweným rodem dům náš swětlejší září ještě objasnily — mám-li jednomu z těch dokonalých mužů smutný wýhost dáti? (Mdle a těžce.) Nuž, tedy ať jest to — pan z Eseku!

Salefka. O díky, mamá! Za tú milostnou welikomyslnost.

Jehida (wášniwě se w lenůšce ztyčí.) Ale ta Waršawačka musí dnes ještě z domu, na tom newywratně stojím!

Salefka. W kuchyni mezi tou hrubou čeledí, myslím, že ji žádný nebude hledati.

Jehida. Kdybychom ji do sklepa zawřely: její čarowný duch až na wrch makowice čněti a čpíti bude! Z domu, z celého města s ní! To budiž můj poslední obchod s panem z Eseku.

Jawana. Ano, mamá! Mám-li já u Wás zůstati:

musí ta swoditelka na okamžení z domu. Ona, nebo já! Doktor w ní jakousi nemoc stopuje, a to jest nebezpečné.

Wýjew čtwrtý.

Háran. Esek. Předešlé.

Háran a Esek (pokročí až k Jehidě a každý z jedné strany ruku líbá. Háran stojí w prawo mezi Jehidou a Jawanou; Esek w lewo mezi paní a Salefkou.)

Esek. Nejsladší jitro, milostiwá paní! — Dobré jitro, slečinky!

Háran. Dobré jitro, milostpaní! — Dobré jitro, slečny! (Ohledáwá Jehidě puls.) Bouřliwá noc tichému a jasnému dnu postoupila místo. Oustrojí Wašeho těla jarou silou ještě oučinkuje, to se jewí, když se žiwot tak náhlou a násilnou nemocí klíčí. — Jsem spokojen, a welice z toho powděčen.

Jehida. Pane doktore! Nyní, když nebezpečí ustoupilo, žehnám je, proto že mi příležitost zawdalo, cenu Waši poznati. Waše lásky plné soustrastí, Waše bezpříkladné přičinění —

Háran. Čelilo, mimo swatou powinnost mou,

wšemožně tam, abych Wás přeswědčil, že ubohé smrtelníky tak lehkowážně na onen swět neposílám.

Jehida. O nikoli! Smrt Wámi zchudne, budete-li dlouho žiw.

Esek. Milostpaní dnešním jitrem z nowu se narodila, swou drahou ctí se dokládám.

Jehida. Budiž Wám powinowaný wděk, pane z Eseku! za Waše libocitné oučastenstwí. Co hodinu nechal prý jste se ptáti, jak se wynacházím.

Esek. Milostpaní! W mém bytu bylo celou noc prawé-kupčiště na zpráwu o Waší nemoci. Souwěrci i nesouwěrci z celého města posílali ke mně, jak brzo se rozwěstilo, že jsem wečír Wašeho se roznemožení byl přítomen. Jednomu jsem oustně, druhému písemně odpowídal, a nyní, anto jsem poslední, blahozwučnou zpráwu o Wašem pozdrawení rozeslal: wšeobecná radost po náměstí takořka hlasitě se ozýwá, swou drahou ctí se dokládám.

Jehida. Oustní i písemní zpráwy po celém městě. O to jest dworský mraw! to jest knížecí způsob! — Slečny! Wezměte si příklad. To jest weřejné uznání a wyznání, že mé oučinkowání a přičinění o sličnost mrawů a zwelebení národu není bez požehnání. (K Esekowi.) Awšak jakou jste udal nehody té příčinu?

Esek. Nesmírné wedro a dusící pára w přeplněném diwadle.

Jehida. O, Wy jste druhý hromowládce! Chytáte blesky a w lehounká pírka je obracíte.

Jawana. Jak pak se stalo, že oba panáčkowé wčera stejnou dobou w předsínci se zjewili?

Salefka. Ano, to bych také ráda wěděla?

Jawana. Tážeme se pana doktora. Odpowěd?

Háran. Jak se mne můžete ptáti, drahá Jawano! ano wíte, že jsem až do desíti hodin u zajeté ženy seděl?

Jawana. Wšak proto, že jste tam tak dlouho seděl. Zdá se, jako byste byl na tu desátou hodinu čekal?

Háran. Milá přítelkyně! kdybychom wšickni podle toho souditi a jednati měli, co se zdá —

Jawana. Nuž, a co by bylo?

Háran Zdá se, na příklad, že jste k žarliwosti welmi nakloněna.

Jawana. Hájení swého práwa nazýwáte žarliwostí? Kdo chce míti stálou lásku, drž ji na trojím prowázku, staré příslowí.

Háran. Zdá se také, že Jektanowi ani matka ani bába se nezjewila; ale že w těch kacabajkách žiwoucí osoby wězely, jenžto by zajisté roucho swé na bojišti nenechaly, kdyby je strach a hrůza, totiž zlé wědomí nenutilo, aby se s Waňkem poradily.

Jawana. Papá má dobře. Kdyby ty kacabajky

mluwiti uměly: powěděly by nám, kdo jim wlastně na tom a na tom místě, w tu a w tu dobu k zjewení se zawdal příčinu. Ono se, na příklad, také zdá —

Háran. (wezme ji jemně za ruku, pokročí s ní dál w prawo, a w tichosti s ní mluwí.)

Salefka (k Esekowi.) A Wy, pane z Eseku?

Esek. Procházel jsem se na náměstí, Jektanůw wřesk a křik mne sem přihulákal, swou drahou ctí se dokládám.

Jehida. Takowé powyky, až to na náměstí slyšeti! Co si lidé o našem domu pomyslí —

Esek. Wšecko se to k nemoci připočetlo, swou drahou ctí se dokládám.

Salefka. Kdyby se časowé a my s nimi neměnili: jala bych se pana z Eseku tak dlouho swírati a natahowati, až by se upřímněji přiznal. Leč —

Esek. Leč —?! má ušlechtilá! rozumím tomu: „leč?“

Salefka. Práwo k tomu jest z knihy mého žiwota wymazáno.

Esek. Co slyším? Losy se již metaly?

Salefka. Ach, pane z Eseku! Byli jsme spolu takořkouc wychowáni —

Esek. Od dětinstwí, swou drahou ctí se dokládám.

Salefka. Osud nás tak těsně a tak pewně spoutal!

Esek. Řetězem diamantowým!

Salefka. A teď nás tak ukrutně roztrhuje!

Esek. Krew poteče wšemi žilami, swou drahou ctí se dokládám!

Salefka. Můj drahý Eseku! Odewzdejte se do wůle wěčných mocností, nezlořečte mně!

Esek. Wím já, kam mne zoufalstwí powede? Nezbawí mne jemnocitných smyslů? nezapomenu na slušnost swých ušlechtilých powah?

Háran (přikročí k Jehidě.) Jemnostpaní! Neznám pro Waše zemdlení blahodějnějšího léku, nežli, za toho krásného jitra w lehounkém woze na zdrawé powětří wyjeti.

Jehida. Jestli že mne doprowodíte?

Háran. Lahodná to powinnost má.

Jehida. Welmi libomrawně! — A Wy, pane z Eseku?

Esek. Dám si osedlati, a pojedu s milostpaní. Ale, ach! Celá příroda zjewí se mi w rouše pohřebním. Nebude-li kůň můj pomyslu schopnější, nežli já: bez hlawy se nawrátím, swou drahou ctí se dokládám.

Jehida (k Háranowi.) Hned, můj drahý doktore!

Háran (obrátí se k Jawaně a opět s ní mluwí.)

Jehida (k Esekowi.) Awšak práwě dnes jest na té době, kdežto Waší hlawy mnohem wíce, nežli kdy jindy, zapotřebí mám.

Esek. Račtež, má milostiwá —

Jehida. Efronia musí z domu i z města.

Esek. Kam?

Jehida. Kam ji bystrozrakost Waše přestěhuje. Jen když bude tak daleko, že k ní ani zrak ani sluch můj nedosáhne.

Esek. Nečiňtež toho! Jako dítěti wěštěno jí bylo, že Wám bude dárcem drahých klenotů.

Salefka. Ta žebračka? Hahaha! — Jak Wy to wíte, co jí, jako dítěti, wěštěno bylo?

Esek. Jestiť to psáno w jejím ctnostném oku, na jejím wznešeném čele.

Jehida. Ani slowa o jejich ctnostech, o její wznešenosti: nechcete-li, aby mne křeče w této lenůšce rozdrtily.

Esek. Postaráte se o slušné její zaopatření?

Jehida. To učiní pan manžel — ano — z milosrdenstwí!

Esek. Nuže, tedy nazpět do Waršawy.

Salefka. Jestli možná? Tak daleko byste ji — Wy, pane z Eseku! — tak daleko byste ji odstranil?

Esek. Proč ne?

Salefka. Wyť jste hned w prwním okamžení

obdiwem, soustrastím, láskou, a — kdo wí, čím ještě — k tomu sirotku zahořel?

Esek. Totiž láskou k soukmenowci, ano. Práwě že sirotek jest, a smutný osud přetěžkou rukou ji tiskne, swou drahou ctí se dokládám!

Wýjew pátý.

Jektan. Předešlí.

Jektan (běží k Jehidě a líbá jí ruku.) Těším se z rychlého pozdrawení, nejmilostiwější milostpaní!

Jehida. Jdi mi s očí, ty nežehnaný obchodníku! Ty jsi wlastně neštěstí mého zawdal příčinu.

Jektan. Wšecko se konečně na mne sweze! Žádný nepowáží, že jsou lidé, jako kwičaly, jenžto si samy hrob swůj připrawují.

Jehida. Pryč s tím hrubomrawným šibalem! Prsa jeho jsou lesina mechem a chrastím porostlá!

Salefka. Neslyšíš?

Jektan. Slyším, milostiwá slečinko! Leč přišel jsem, abych welikou radost zwěstowal.

Jawana. Jakou to radost?

Jektan. Nenadálé, neslýchané štěstí!

Háran. Mluw!

Jehida. Týká se našeho domu?

Jektan. Wašeho jasného domu, milostpaní!

Jehida. W čem pozůstáwá to štěstí?

Jawana a Salefka. Powěz to zkrátka!

Jektan. We welikém dědictwí.

Jawana a Salefka (radostně.) Dědictwí!

Jehida. We welikém dědictwí? Zdědila jsem já?

Jektan. Níž, milostpaní!

Jehida. Tedy můj pan manžel?

Jektan. Níž.

Jawana. Čili já?

Jektan. Níž.

Salefka. Tedy jsem zdědila já?

Jektan. Níž, slečinko!

Háran. Mladý pán, čili malá —

Jektan. Ještě níž, pane doktore!

Salefka. Nuže, tedy kuchyňská čeleď! tať jest Ti snad dosti nízká?

Jektan. Ano, slečinko! kuchyňská čeleď.

Háran, Jawana a Salefka. Ale kdo?

Jektan. Krásná Efronia.

Wšickni (mimo Jektana.) Efronia!

Esek. Tu to máme, swou drahou ctí se dokládám!

Jehida. Což nemá žádný ďábel přístupu k té kouzelné nádobě?! To ještě scházelo k jejím čarowným wnadám! — Na mne jdou mdloby! (Wstane.) Smrtí to zaplatím! (Odkwapí w prawo.)

Jektan (k Jawaně.) Wy se neradujete?

Jawana. Mohls tam zůstati se swou nowinou! (Jde za matkou.)

Jektan (k Salefce.) Wy se mračíte?

Salefka. Kéžby blesky sršely z toho mého mračna! (Jde za Jawanou.)

Háran (zamyšlen.) To mne netěší!

Jektan. Wás také ne?

Háran. Chudoba ji učila ctnostem; mammona jest přímá silnice k nectnostem! (Jde za Salefkou.)

Esek. Raduju se, jak by mne to bylo potkalo, swou drahou ctí se dokládám.

Jektan. Předce žeť jeden! (Přikročí k němu.) Tu radost jsem já Wám zwěstowal, pane z Eseku!

Esek (dá mu peníz.) Ach, ta přišla na srdce plné žalosti!

Jektan. Prosím co nejpokorněji o tu wčerejší přípowěd.

Esek. Připowěděl jsem Ti —?

Jektan. Dwa tolary. Zapomněl jste již na to? Wěřitel má wždycky lepší pamět, nežli dlužník.

Esek. O Salefko! Salefko! zašlápneš mi stříbrný pramen blaženého žiwobytí!

Jektan. Podrazíme jí nohu!

Esek. O, kéž bys wratislawskému ženichu wšecky wšudy nohy zpodrážel!

Jektan. Což jest tak welikánská ta Waše láska?

Esek. Co láska? Kdo mluwí o lásce? Obchod jest to, obchod, obchod — slyšíš, Jektane! Obchod jest to, a žádná láska! (Před sebe.) Kdyby mně nebylo o spolčení se s tchánem, a o welkou jeho přádelnu, která mne nemine —

Jektan. Éj! Ještě není po sňatku. — Což, kdybych já toho wratislawského jinou stranou zaopatřil?

Esek. Ty —?

Jektan. Já, pane z Eseku! Samuel Jektan, Wáš nejponíženější služebník.

Esek. Tu jsou ty dwa tolary. Dowedeš-li to: o dwadcet jiných, tímto rókem bitých se postarám. (Odejde hlawním wchodem.)

Jektan (dáwá čepičku na hlawu.) Jektane! ty šťastnoušku! s diwotwornou čepičkou přišel jsi na swět! (Jde za ním.)

Wýjew šestý.

Weliká kuchyň. Zadu přes celé diwadlo ohniště, na něm hrnce, rendlíky, pánwice, w nichžto se waří, smaží, praží a strojí. W prawo wysoká pec, w ní pak menší i wětší trouby a pekárny.

Efronia. Sebron. Dwě děwečky.

Efronia (stojí před ohniskem na čistém prkénku krájíc kůry citrynowé a pomerančowé. Widěti, že w těžké, oprawdowé myšlénky jest zahlubena.)

Sebron (brzo s wařečkou, brzo s widličkou, brzo s nožem w ruce od hrnce k pánwici, od pánwice k pekárně běhá, nejčastěji ale okolo Efronie obchází, na ni pokukuje a se usmíwá.)

Děwečky (přikládají, míchají a sem tam šukají.)

Sebron (k děwečkám.) Čerstwé uhlí pod pánwe! — Pod lewým ohniskem praská měkké dříwí — pryč s ním, olšowé a bukowé tam! — Dnes se musíte pětkrát tolik zatáčeti! — Kde jest kuchtík? Kam zaběhlo to wižle? — Tu jsou třísky — tamto mouka — tam zas leckdes uhlíčko! Zameťte to! Amsterodám a Roterodám, w panské kuchyni má a musí wšecko jako sklo a křišťál býti! — (K Efronii.) Tebe se to netýče,

má libooká hrdličko! (Plnohlasitě.) Mohlo by se snadno státi, že sem wejde wratislawský host —

Efronia (se toho lekne.)

Sebron. Ať uwidí a zpozoruje, že jsme byli celý rok w Amsterodámu! — Zhurta, zhurta! Na mých lopatkách dnes čest a sláwa tohoto wrchnostenského domu leží! — Čerstwa wodu do kotlíka — kde máte bělejší zástěry? Wezměte si ze mne příklad, jenžto jsem byl celý rok w Amsterodámu. — Ať mi mnoho nehoří pod tou kýtou z Archandělska, ta má býti wítězným sloupem celé dnešní besedy! (Zůstane u Efronie státi.) Tebe se to netýče, má těžkomyslná holubinko! Kdybys jen chtěla býti weselejší! Podíwej se jen na mne! Nejsem kuchař jako kuchař — hle, má sladká medowinko! jsem Tobě rodem, jsem Tobě mrawem rowen, ouřadem i důstojností!

Wýjew sedmý.

Jektan. Předešlí.

Sebron. Jsme jeden k druhému tak podoben —

Jektan (jenžto se zadu přikradl, wkročí rychle mezi ně.) Jako smích a pláč. (Sebrona poněkud odstrčí, a list zapečetěný lewou rukou pozadu Efronii podá.)

Efronia (jako ze snu wytržena dlouho na list hledí, po chwílce ho otewře, čte, a widěti jest, jak to w některém okamžení twáře se jí wyjasní, a konečně, jak list ten několikráte ohniwě políbí.)

Jektan (wzaw Sebrona pod paží do předu ho wede.) Žádné zpráwy z Amsterodámu?

Sebron (se mu wytrhne.) Jaký jest to hrubomrawný způsob? Tak se přichází do panské kuchyně? Co tu chceš?

Jektan. Co tu chci! Pásti swé lačné oko na Twé šlechetné twáři, na přátelském srdci Twém oddechnouti a mysl swou zotawiti. (Čas časem se ohlídne, zdali Efronia čte.)

Sebron (hrdě.) Dříwe bychom hodnou prostici soli museli spolu ztráwiti.

Jektan. Totiž: za tu bečku, co každočtwrtletně uhospodaříš, několik láhwiček wína koupiti, a —

Sebron. Amsterodám a Roterodám! dělᚠze mne šidila?

Jektan. Šidila! obchodníka z Tebe dělám. Který pak kuchař nemá w každém rendlíku nějaký obchodek?

Sebron. A w každém koutě nějakou štěpinku, tak aby hrubé hosti z kuchyně wyštěpinkowal! — Byl jsem w Amsterodámu —

Jektan. W Africe jsi byl, a tam Tobě mozek přismahl.

Sebron (zuřiwě.) Byl jsem celý rok w Amsterodámu, a tam mne pěstowali —

Jektan. Pěsťowati Tě měli, a ne pěstowati!

Sebron. Takowé to urážky — mistru w kuchařstwí! w panské to kuchyni! který to zlý duch Tebe sem přiwedl? krew se we mně waří!

Jektan (wida, že Efronia list přečetla, mírně a dobromyslně.) To dělá psí hwězda, příteli!

Sebron. Příteli! — já tě zpřítelkuju, Ty hrubý, neokřesaný —

Jektan. Éj! lepší nežli příliš okřesaný, z toho nelze jiskry wyraziti. Zpamatuj pak se! Pomni, žes byl celý rok w Amsterodámu! Co bych se to tak satanil? Že jsem přišel do kuchyně, jest Twůj nezoučtowatelný zisk!

Sebron. Zisk! Z Tebe si wyziskuju!

Wýjew osmý.

Efron. Předešlí.

Efronia (uzřewši ho lekne se a běží w prawo do předu.) Tu jest! Co mne to nadechuje?! O, stůj při mne, warowný duchu mé matky!

Efron (zadu po kuchyni se díwá, jakby ji prohlížeje.)

Sebron (ohlídne se a spatřiw ho s mnohými poklonky ho wítá.) Jaká to čest dostala se této dílně na lahodné pochoutky těla i duše! Tak znamenitý, wznešený host —

Efron. Na tento wzor musejí se i také mé kuchyně zříditi. (Dá mu míšek s penězi.) To na památku mé náwštěwy a mého překwapení. Toto pak rozdělil mezi kuchtíka a ženskou čeleď. (Jde dál.)

Jektan (od tohoto okamžení zabýwá se s Sebronem, takže ho wždycky zas někam jinam obrátí, kdykoli do předu pokročiti chce. Leč ať oba tak se chowají. aby to na ujmu nebylo tomu, co w předu se mluwí.)

Efron (najednou k Efronii se přiblíží.) Efronie! s třesoucím se srdcem k Wám se blížím, a nesměle — neboť se tu o bláhu mého žiwobytí jedná! — toužebně, ale nesměle se Wás ptám, zdali jste list můj dobrotiwě přijala?

Efronia (se sklopenýma očima a s twáří uzardělou.) Přijala.

Efron. A četla?

Efronia (položí ruku na prsa, kamžlo byla list ten uložila.) A četla.

Efron. Nuže, tedy ničehož nemám, co bych oustně doložil, nežli že, co jsem psal, z mužného, oprawdowého, Wás upřímně milujícího srdce tak w prawdě a bezpečně plynulo, jako že slunce jediným Boha dechnutím bylo rozswíceno. (Wezme ji za ruku.) Efronie! díwko ctnostná, ušlechtilá! dejte mi krátkou, awšak pro budoucnost mou, která se w tomto okamžení celá na Wašich rtech snáší, dejte mi spasitelnou odpowěd!

Efronia (nechá ruku w jeho rukou.) Na upřímná slowa w listu powinna jsem upřímnou Wám dáti odpowěd. Prwní a hlawní otázka Waše jest, zdali lásku Waši láskou mohu opětowati. Nikdy jsem nepoznala toho citu, toho nebeského zápalu; awšak, anto s dětěnskou myslí duši swou welmi překwapenou skoumám a zpytuju: tu cítím, a wědoma jsem sobě — (twář zardělou poněkud odwrátí.)

Efron. Efronie! tu sobě jste wědoma —?

Efronia. Že Waší přítelkyní, Waší družkou na čas swého žiwobytí mohla i chtěla bych býti —

Efron. A mou wěrnou, milostnou chotí —?

Efronia. Že bych we wšech Wašich příštích pohodách a nehodách wěrné oučastenstwí mohla i chtěla míti —

Efron. Awšak i laskawou dcerou mému drahému otci býti?

Efronia. Že bych s Wámi wšecky swé city, wšecky swé pomysly sestřensky mohla sdělowati —

Efron. O, ještě jedna bytnost na peruti Waší krásné duše se wznáší! Rcete! ze wší wroucnosti srdce swého Wás prosím! powězte, že i mou upřímnou manželkou chcete býti.

Efronia. Kéž byste do prsou mých se podíwati a widěti mohl, jak celý swět wůkol mne nowě stwořenou twářnost na sebe bere; jak s ouzkostí a s rozkoší poznáwám, že na plamenné zablesknutí w srdci i w duši wlastní slunce mi wychází, do jehožto ohniwých paprsků oko z mrákot wynořené nemůže se směle podíwati: to kéž byste widěl, a jako já cítil, pak byste shledal a souhlasil se mnou, že Wám to, dříw než sama sebe poznám, že Wám to w tomto okamžení nemohu slíbiti.

Efron. Efronie! wyšel jsem z domu otcowského drahý klenot štěstí pozemského hledati. I tady se mi zableskl! zjewil se mi we wší kráse a čarownosti, a já nemám po něm sáhnouti?

Efronia (upřímně se do očí mu podíwá.) Žádal jste

ode mne, co mi na okamžení splniti nemožná; i nechte ať prosím Wás, co mně můžete uděliti.

Efron. Uděleno jest, bylo a bude doživotně, dřiw, než Efronia prosila.

Efronia. Nuže, popřejte mi času, abych se swým drahým ujcem promluwila, abych si přízeň a lásku Wašeho otce wydobila, a —

Efron. O, dopowězte Efronie!

Efronia. Až Wás w smýšlení i jednání důkladněji seznám; až se přeswědčím, že tato náklonnost Waše není kwítek zimním sluncem rozlistěný, jenžto již wadne a umírá, když jaro zlaté, čarotworné celou zemi w zázračné čalouny chystá se oblékati; až toto swé předsewzetí i pečetmi stálosti a trwanliwosti potwrdíte —

Efron. O spanilá díwko! Wímtě, že w té zkoušce obstojím; a předce se bojím, a báti se budu, aby časem tím wítězné ctnosti a dokonalosti jiných mužů —

Efronia. Jest Wám to dosti bezpečným rukojemstwím, anto se wěrou a swatým slibem zawazuju, že pewně wrytý obraz Wáš we dne w noci u mého srdce bude Wás zastupowati?

Efron. Efronie! tento slib Wáš pewný jest, co sňatek, a já ho s plamenným tímto políbením w zástawu a jistotu štěstí swého přijímám. (Wroucně ji obejme a políbí.)

Wýjew dewátý.

Rahuel. Předešlí.

Rahuel (wkročiw.) Efronie! Efronie! — Ajta! (Zůstane pln podiwení státi.) To by tak bylo podíwání pro naši paní dámečku a její slečinky!

Efronia (pokročí mu wstříc a ruku mu políbí.) Drahý pane ujče! Tento ušlechtilý, mrawopočestný muž swou wěrnost, swé srdce, swou mužnou ruku mi obětuje. Wy máte i otcowské i materské práwo, rozhodnouti, zdali tuto welikou, blaženost mou obsahující obět přijmouti mám.

Rahuel. Co —? jak to prawíš? I totě se swou paní dámečkou a s jejími slečnami na jednu kobzičku housti musím: „Ty swodná ochechule! Ty kouzelnice! Ty černokněžnice!“ a tak dále. Není to až příliš mnoho štěstí najednou? Dwadceť tisíc tolarů zdědí, a k tomu dostane muže, jenžto podle wáhy mého domyslu za dwadcetkrát dwadcet tisíc tolarů stojí.

Efronia. Totoť jest snad prawda; leč, co o dědictwí powídáte, jest w tomto okamžení nemilostiwý žert.

Rahuel. Brimborium! — Prawím Tobě, od býwalého společníka Twého zemřelého otce dostalo se

Tobě dwadcet tisíc tolarů. Nejsi chudý sirotek. Tímto plíškem peněz wyrownáš se wšem zdejším tak nazwaným bohatým díwkám; awšak ony jsou a zůstanou proti Tobě chudé, jako bídné pozlátko proti slunečnímu blesku! — A Wy, mladý pane, připrawte se na krwawý boj. Má paní dámečka a její slečny jazyky i nehty mají na Wás nabroušeny. Dost ji před Wámi ukrýwaly, a nikdy Wám to neodpustí, že jste si pro ni až do kuchyně wlezl.

Efron. To ať osud zodpowídá. Jako pacholeti bylo mi mladou cikánkou wěštěno, že mužnému wěku mému z kuchyně wyjde slunce, kteréžto si ode mne jméno swé wypůjčilo.

Rahuel. Brimborium! jaký to nesmysl.

Efron. Ona jest to králowské slunce na obloze mé budoucnosti. Já se jmenuju Efron, ona Efronia.

Rahuel. Nuž, když tomu tak cikánka chtěla: musejí se paní dámečka a její slečny těmto wěčným mocnostem také podrobiti. — Awšak, pane! namluwil jste si Efronii jako jednatel, čili —

Efron. Jako swůj wlastní jednatel. Efronia mne zná, a přijala srdce mé z wlastních rukou mých.

Rahuel. Nuže, tedy přeju, abyste se plným wětrem do stawu manželského plawili. — Pojď, můj miloušku! Shoď se sebe tu nešťastnou čili přešťastnou kacabajku, a wezmi na sebe slušnější roucho. W by-

dlišti mém čeká krejčí, a zapřisahá se, že wšecky jeho šaty na Tebe jsou dělané, ačkoli Tě jak žiw newiděl. Uwidíš, jakým to docela jiným zrakem budou se paní dámečka a její slečny na Tebe díwati!

Efronia. O zajisté nelaskawým, a každé jejich slowo bude čtwerosečná dýka. Uspořtež jim kyselosti, a mně nezasloužené lítosti.

Rahuel. Brimborium! Známť já lépe paní dámečku a její marniwé slečinky. Swou upřímnou láskou k Tobě za to Ti stojím, že Tě w dnešní swé besedě wšem poznaňským přednostům co swého drahocenného milouška uwáděti budou. — Rychle, rychle! krejčowská trpěliwost jest wetchá, jako pawučina! (Odejde s Efronií a s Efronem.)

Jektan (k Sebronowi.) Nuž, příteli! co jsem powídal?

Sebron. Amsterodám a Roterodám! w letopisech kuchařských o takowé diwů plné příhodě nebylo ještě ani slýcháno ani čítáno!

Jektan. Hle! a já w tom mám také swůj podíl.

Sebron. Za to máš kus kýty z Archandělska zakusiti, a waldajský barašek k tomu; a Efroniin obraz nejenom w této, ale w každé panské kuchyni má se blýštěti.

Jektan. Éj, přítelínku! musíš ho dáti na mědi

wyrejti, tak abyste ho, jako swé kotlíky a pánwe, každotýdně mohli wydrhnouti. (Odejde.)

Sebron. Celý roks byl w Amsterodámu; ale tam se žádnému kuchaři takowá milost, takowá čest a sláwa nedostala, jako tobě, od dneška trojnásobně proslawený Sebrone! (Jde po swé práci.)

Wýjew desátý.

Sál z prwního dějstwí.

Rahuel. Jehida. Jawana. Salefka.
Háran a Esek.

Rahuel (wejde postranními dweřmi.)

Wšickni ostatní (hlawním wchodem.)

Rahuel. Tu Wás mám wšecky pohromadě. Dítky! opět něco zbrusu nowého. Wratislawský host wywolil již newěstu.

Jawana (pro sebe.) Mne! muselby sám proti sobě býti.

Salefka (taktéž.) Mne, nemuselby ani citu ani ostrowtipu míti.

Jehida. Jakou to?

Rahuel. Z našeho rodu, držel slowo.

Háran. Nuže, tedy Jawanu!

Rahuel. Milý doktore! on wí, že jste metla na křeče, a já že jsem suchobolný, a že Wás we dnawých swých příhodách nanejwejš mám zapotřebí. Tak nemilosrdný není.

Esek. O, kamžby jinam sáhl, nežli do krwawé rány mého umírajícího srdce!

Rahuel. Práwě proto, že krwácíte a umíráte. Nechtěl Wašim hrobníkem býti.

Salefka (pro sebe.) Ten sprostý, podlomyslný bloud!

Háran. Nuže, kterou tedy?

Jehida. Neptejte se! Což newidíte zlomyslného osudu korunu? Kohož by wolil, nežli kouzelnici Efronii!

Rahuel. Ano, kouzelnici Efronii.

Salefka (nowě počne doufati.) Awšak pan jednatel sám pro sebe. Jeho pána syn poděkowal by se za newěstu z kuchyně!

Rahuel. Jednatel, pánůw syn a ženich jsou wšickni dohromady jediná osoba.

Jawana a Salefka. Ha, to jsem měla wěděti!

Rahuel (pokročiw s Jehidou na stranu, polotajně.) Napíme se ze zabudy. Co tam, to tam, o to hlawy nelam.

Jehida. Jaká to neslýchaná urážka!

Rahuel. Ano, ano! alespoň záwada. Leč pomyslete, že každým slowem hněwu swého na tyto přítomné ženichy bolestnou dýku tasíte. Mají sobě doživotně mysliti, že toliko n o u z e, nikoli ale prawá, wěrná l á s k a s manželkami je spojila? A W r a t i s l a w s k é m u bych práwě ukázal, že dcery naše již dáwno zasnoubeny byly, a že se na něho ani n e č e k a l o!

Jehida. Ha! — jaký to záblesk w mé zamračené mysli? Tento nápad d u c h p o m s t y do Wašich smyslů wrodil! Ano! wet za wet, půjčku za oplátku! Přikazuju Wám, pane manželi! hned jak sem, a neb do besedy wstoupí: uwádějte jemu i ostatním hostům slečny naše jakožto před rokem již zasnoubené newěsty. — (Obrátiwši se k ostatním.) Wěru, dítky! hned na prwní pohled widěla se mi n e m u ž n á powaha jeho!

Salefka. Mamá! nepozorowala jste, že má jednu lopatku wyšší?

Jawana. A jednu ruku kratší?

Salefka. Lewý zrak mu chodí jaksi šourem.

Jawana. Také jsem zahlídla, že se mu jednoho zubu nedostáwá, a druhý mu zkřiwa wyrostl.

Salefka. A jeho ubohý r o z u m! Hahaha!

Wýjew jedenáctý.

Efron. Efronia. Předešlí.

Efronia (jest skwostně oblečena.)

Rahuel (wejde jim wstříc.) Wítejte mi, zasnoubenci w krásném rozkwětu! Přišli jste, abyste trojlist doplnili. Neboť wězte, že i naše dcery obě jsou newěstami.

Jehida (šeptmo mu napowídajíc.) Před rokem již zasnoubeny!

Rahuel (mrzutě k ní.) Brimborium! — (Nahlas.) Ano, před rokem již zasnoubeny.

Efron a Efronia (slušně díwky pozdrawují.)

Jawana a Salefka (nehrubě se poděkují.)

Efron (nechá Efronii w prostředku státi, a přikročiw welmi libomrawně k Jehidě, ruku jí políbí.) Přicházím Wám za šlechetné pohostinství co nejslušněji děkowati. Prosím wšemožně, aby předně, co jsem koli w tomto domě mluwil aneb činil, ničeho we zlé pokládáno nebylo; potom pak, abyste dle ušlechtilých powah a mrawů swých (wytáhne z kapsy podlouhlou tobolku) tento klenot na důkaz mé neobmezené wážnosti a pocty milostiwě ode mne přijmouti ráčilá. (Podaw jí tobolku obrátí

se k díwkám.) Tak i také prosím a žádám, aby wznešené a libomrawné newěsty na den našeho wespolného zasnoubení tímto mým bratrským dárkem swou bohatou spanilost a sličnost poněkud rozmnožiti sobě oblíbily. (Podá každé o něco menší tobolku.)

Jehida (jenž byla otewřela a prohlížela.) Jaká to dworská skwostnost! Takowého diamantu w celém Poznaňsku jsem newiděla.

Efron (opět k Jehidě se obrátí.) Mámť ještě jednu nebo dwě prosby na srdci; leč newím, smím-li se milostiwého ucha nadíti?

Jehida. K tak šlechetnému jinochu obě mé uši jsou nakloněny. Mluwte!

Efron. Na statku otce mého zjewily se nenadále horké, léků plné prameny. I učinil jsem slib, jestli že we Wašem ctihodném domě úhelní kámen budoucího štěstí wynajdu: že k obecnému užíwání, zwláště pak soukmenowců našich, weliké a nákladné lázně wystawím.

Jehida. O, jaké to welikoduší! Tak wznešeně žádný soukmenowec ještě nepomyslil.

Rahuel. To bude záslužný skutek!

Háran (podá Efronowi ruku.) Pane! dostojte slibu swému, a příští wěkowé budou Wás žehnati.

Jawana (pro sebe.) Jaká to ušlechtilost mysli!

Salefka (takéž.) W těch lázních budu prwním hostem!

Esek. To jest knížecí úmysl, swou drahou ctí se dokládám.

Efron. I našel jsem tady štěstí swého diamantowý sloup, (přiwede a představí jí Efronii) a pakli ho s milostiwým souhlasím Waším — neboť we Wás nyní matku její musím ctíti! — swým budu moci nazýwati —

Jehida. S mým ouplným souhlasím. Přeju Wám libosworné manželstwí.

Efron. Pak zajisté slibu swému mužně dostojím, a nowé lázně Waším jménem na wšecky wěky naznačím.

Jehida. Ach! — To jest přešlechetná pocta. Jméno mé se stane nesmrtelným!

Jawana. „Lázně Jehidiny!“

Salefka. „Jehidinky!“

Esek. „Jehidina Koruna!“ swou drahou ctí se dokládám.

Efronia (políbi Jehidě ruku.) Darujte mi lásku materskou. Popřejtež, abych z Waší wzdělanosti, z Waší bohaté zkušenosti radu i pomoc nabírala.

Jehida. Efronie! má synowkyně! (Obejme ji.) Brána do mého srdce budiž Tobě wždycky otewřena!

Efronia (k Jawaně.) Má laskawá sestro! — smím Tebe tak nazýwati?

Jawana. Nikdy jinak. (Políbí ji.)

Efronia (k Salefce.) Sestřenský swazek poutej nás až ku hrobu.

Salefka (pitworně.) Na příklad ušlechtilých mrawů! (Obejme ji.)

Efron (tajně k Efronii.) Efronie! i u mne se zastaw. Před Tebou se ničím tajiti nesmím.

Efronia. Zatajil jste mi —? jest to počátek zkoušky Waší?

Efron. Mé prowinění jest, že jsem mohowitost Twou w jakousi rownowáhu se swým jměním postawiti chtěl. Nikoli od společníka Twého otce; leč ode mne Tobě těch dwadcet tisíc na dobrou wůli jest wěnowáno.

Efronia. Wěnowal jste mi srdce na dobrou wůli mou, a to statek můj s Waším jměním dělá rownomírný. Milující manželka po jiném wěnu nedychtí.

Efron (k Jehidě.) Nuž, tedy nepozůstáwá, než aby se i poslední prosba má wyslyšela.

Jehida. Co se Wám ještě líbí?

Efron. Efronia sama prwní den po třech měsících k našemu sňatku ustanowila. Zejtra musím do Wratislawi; neboť mne otcůw hlas neodkladně wolá. Awšak přijdu opět, a pak — prosíme — aby nám milost byla udělena, tak abychom sňatek swůj we Wašem mateřském domě bohatě a nádherně slawili.

Jehida. Ano, trojí sňatek w jeden den! Nechte se mne starati. Skwostnostmi a bleskem po celém wýwodstwí zářiti budeme. Zpráwa a powěst o tom ať nad Rejnem i nad Wolhou stříbrným jazykem zazní!

Rahuel. Brimborium! za zbytečné to počítám.

Jehida. Pane manželi! to se týká mých parostrojů.

Efron. Račtež dowoliti, abych s Efronií wyjel, a zdejšímu městu co swou wywolenou ji ukázal. (Má se k odchodu.)

Jehida. Pane z Eseku! wyšwihněte se na kůň, prowoďte je a dejte ohlásiti, že synowkyně má, jakož i mé slečny newěstami jsou.

Esek. Milostpaní! za hodinu se po našem městě a zejtra po celém wýwodstwí o ničem jiném nebude mluwiti, swou drahou ctí se dokládám! (Odběhne.)

Rahuel. Brimborium! Brimborium! Má-li ten wětroplach mým zetěm a mým společníkem se státi: musí sobě to zlořečené honosení a wyzwáněni odwykati! (Kwapí za ním.)

Efron a Efronia (pokloniwše se odejdou.)

Jehida. Pane doktore! ohledejte mi puls.

Háran (učiní tak.) Bystrý a plný.

Jehida. Každá krůpěje mé krwe nowě jest okřídlena! Pojďte, pomozte mi přípravy dělati. Nyní k dnešní besedě, a potom ku dworskému sňatku! (Odejdou w prawo.)

Wýjew dwanáctý.

Jektan. Jawana. Salefka.

Jektan (na lewém rameně welikou papírowou, zapečetěnou škatuli, w prawé ruce lístek taktéž zapečetěný nesa.) Milostiwé slečinky!

Jawana a Salefka. Co jest? co to neseš?

Jektan. Samo se má opowěděti. (Odewzdá Jawaně lístek, škatuli postawí na stůl, a sám sebe ke dweřím.)

Salefka. Od koho?

Jektan. Lístek ohlásí.

Salefka (k Jawaně.) Od Wratislawského?

Jawana. Od kohož jiného!

Salefka. To budou nowé dary. Čti, čti!

Jawanà (otewře lístek a čte:)

„Mé ušlechtilé slečinky!
Anto roucha tato, w jistém poměru zajisté drahocenná, do Wašich swobodných rukou odewzdáwám: bratrsky zamejšlím prwní základ libosworného manželstwí Wašeho položiti. Ona Wám od slawné hodiny sňatků na wždycky připomínejte, že pewná důwěra w manžela, manžela dělá nejwěrnějšího. — Obchodníku, jakož i oběma krejčům ústa jsou zlatým wíkem na wěky zabedněna.

Efron.“

Salefka. Drahocenná roucha — swatební to roucho!

Jawana. Zajisté, že klenotům těmto (ukazujíc na tobolku) nic neodewzdá.

Salefka. Píše o slawné hodině sňatku. Jest-li do roucha prawá skwostnost a nádhernost: budiž tomu, budeme w něm swůj nejslawnější den swětiti.

Jawana (otwírá škatuli.) Již se w něm widím! Ani doktor, ani mamá nedowedou cosi skwostnějšího objednati.

Salefka (pomáhá otwírati.) Pan Efron jest hwězda wšech spanilomyslných jinochů. Třesu se netrpěliwostí! (Obě odtrhnou wíko a odhodí je. Dychtiwě hrnou se do škatule, a wytáhnou každá swou kacabajku. Užasnutí. Po chwílce se zpamatují, každá na jednu sesli sklesne a plačtiwě wywolá:) Kacabajka!

Jektan. Já jsem ten obchodník, a ústa mám zlatým wíkem na wěky zabedněna.

Opona spadne.

